

Utvärdering av grund- och forskarutbildning i lingvistik och teckenspråk i Sverige

Utvärdering av grund- och forskarutbildning i lingvistik och teckenspråk i Sverige

Högskoleverket • Birger Jarlsgatan 43 • Box 7851, 103 99 Stockholm
tfn 08-563 085 00 • fax 08-563 085 50 • e-post hsv@hsv.se • www.hsv.se

**Utvärdering av grund- och forskarutbildning i lingvistik och
teckenspråk i Sverige**

Producerad av Högskoleverket i mars 2002

Högskoleverkets rapportserie 2002:11 R

ISSN 1400-948X

Innehåll: Högskoleverket, utvärderingsavdelningen, **Brita Bergseth**

Grafisk form: Högskoleverkets informationsavdelning

Tryck: Högskoleverkets vaktmästeri, Stockholm, april 2002

TRYCKT PÅ MILJÖMÄRKT PAPPER

Innehållsförteckning

Högskoleverkets beslut	5
Högskoleverkets överväganden och slutsatser	7
Utgångspunkt och tillvägagångssätt	11
Bedömarens yttrande och missiv	13
Bedömarens generella rekommendationer	15
Sammanfattande bedömning och rekommendationer	17
Lingvistik i Sverige	25
Utbildningar i lingvistik och teckenspråk – bedömning och rekommendationer	29
Göteborgs universitet	29
Högskolan i Skövde	33
Linköpings universitet	35
Lunds universitet	37
Stockholms universitet	40
Umeå universitet	43
Uppsala universitet	46

Högskoleverkets beslut

Rektorer vid berörda lärosäten

National Agency for Higher Education

Utvärderingsavdelningen

Brita Bergseth

BESLUT

2002-04-08

Reg.nr 643-607-01

Utvärdering av utbildningar i lingvistik och teckenspråk

Grundutbildning

Högskoleverket ser ingen anledning att ifrågasätta examensrätten för grundutbildningen i lingvistik vid universiteten i Göteborg, Lund, Stockholm, Umeå och Uppsala samt Högskolan i Skövde. Verket ifrågasätter inte heller examensrätten för grundutbildningen i teckenspråk vid Stockholms universitet.

Högskoleverket ifrågasätter dock examensrätten i lingvistik vid Linköpings universitet. Grundutbildningen i ämnet brister i forskningsanknytning (se vidare under avsnittet Högskoleverkets överväganden och slutsatser).

Universitetet i Linköping ska före den 8 april 2003 inkomma med en redovisning till Högskoleverket där det tydligt framgår vilka åtgärder lärosätet har vidtagit. Därefter tar Högskoleverket ställning till vidare åtgärder.

Forskarutbildning

Högskoleverket konstaterar att följande lärosäten har förutsättningar att bedriva forskarutbildning i lingvistik: Göteborgs universitet, Lunds universitet, Stockholms universitet, Umeå universitet och Uppsala universitet. Stockholms universitet har även förutsättningar att bedriva forskarutbildning i teckenspråk.

Uppföljning

En uppföljning av de utbildningar för vilka examensrätten inte är ifrågasatt kommer att genomföras inom tre år.

Beslut i detta ärende har fattats av universitetskansler Sigbrit Franke efter föredragning av projektansvarig Brita Bergseth och utredarna Henrik Holmquist och Aija Sadurskis i närvaro av avdelningschef Ragnhild Nitzler och kanslichef Lennart Ståhle.

Sigbrit Franke

Brita Bergseth

Kopia:
Utbildningsdepartementet
Ledamöter i bedömagruppen

Högskoleverkets överväganden och slutsatser

Högskoleverket tackar bedömargruppen för ett väl genomfört arbete.

Det ligger ett särskilt värde i att få ett ämne av den karaktär som lingvistikens representerar belyst av bedömare med internationell bakgrund. Bedömningarna ger inte enbart indikationer på utbildningarnas kvalitativa nivå utan tydliggör också lingvistikens nationella ställning och utbildningens villkor i Sverige.

Lingvistik är ett brett förgrenat ämne både ifråga om forskningsprofiler och tillämpningsområden. Kunskapsutvecklingen inom de skilda ämnesinriktningarna, från allmän språkvetenskap och fonetik till datorlingvistik, har en spännvidd som sträcker sig över mer än ett vetenskapsområde. Ämnets tvärvetenskapliga profil har under senare tid påtagligt drivits av utvecklingen på datorlingvistikens område. Utvecklingen innebär att lingvistik inte längre kan betraktas som ett traditionellt humanistiskt ämne.

Utbildning i teckenspråk, som endast ges vid ett lärosäte, har utvärderats tillsammans med lingvistikens.

Den sammanfattande bedömningen som bedömargruppen gör utifrån sin sakkunskap inom lingvistikens huvudinriktningar och i teckenspråk är att såväl grundutbildning som forskarutbildning vid samtliga lärosäten, med ett undantag, håller god kvalitet.

Goda exempel

Bedömargruppen lämnar ett flertal goda exempel på hur grund- och forskarutbildning, trots de ofta begränsade resurserna, kan bedrivas på ett föredömligt sätt. Som ett axplock bland dessa exempel ska framhållas hur universiteten i Lund och Uppsala arbetar för att ge stöd till sina studenter i grundutbildningen genom särskilda informations- och undervisningsinsatser samt stimulerar dem till fördjupade studier. Institutionen i Stockholm har uppskattade IT-baserade övningsprogram. I Uppsala har institutionen ett väl utvecklat system för kursvärderingar och i Lund initierar institutionen bildandet av studieråd. Vad beträffar forskarutbildningen visar Göteborgs universitet goda exempel på hur doktorander kan stödjas inför den undervisning de själva ska ge, i form av pedagogiskt stöd och tid till förberedelsearbete.

Lingvistikens generella villkor

Samtidigt som grund- och forskarutbildningen i lingvistik har stor ämnesbredd har utbildningarna också stor geografisk spridning. Dessa förhållanden

gör situationen i flera avseenden sårbar i synnerhet som utbildningen har en liten volym och det råder brist på lärare.

Nationellt sett står dock lingvistik relativt stark, men ämnet befinner sig i en sådan situation att det krävs en rad åtgärder för att den framtida tillgången till kunskap och kompetens inom området ska kunna säkras.

Rekommendationer för framtiden

I sitt yttrande pekar de sakkunniga på ett flertal generella problem som delvis är av systemkaraktär, men också på problem som är specifika för enskilda lärosäten. Bedömargruppen ger rekommendationer om vilka åtgärder som bör sättas in för att svensk språkforskning och kompetensuppbyggnad både på kort och på lång sikt ska kunna säkras. Om de följs har Högskoleverket stor tilltro till möjligheterna att bristerna kan åtgärdas till stöd för den framtida utvecklingen.

Högskoleverket delar således de sakkunnigas bedömningar och instämmer i rekommendationerna.

Verket vill dock understryka att ökade insatser för att avhjälpa bristen på lärare och rekrytera studenter till studier på fördjupningsnivåerna inom grundutbildningen liksom till doktorandstudier kan förväntas ge resultat endast på längre sikt. Förutom att många åtgärder just av den anledningen redan nu bör sättas in är det viktigt att lärosätena särskilt tar till sig de rekommendationer som bedömargruppen ger om ökad samverkan inom forskarutbildningen i form av lärarsamverkan och utbyten av kurser på doktorandnivå. Den nationella strukturen för forskarutbildningen i lingvistik behöver med andra ord förtydligas. Ytterligare förtydligande skulle bidra till att stärka den utbildningsmiljö som är förutsättningen för att studenter, doktorander, lärare och forskare ska kunna utveckla en kreativ ämnes- och seminariekultur.

Linköpings universitet

Grundutbildningen i lingvistik vid Linköpings universitet vid Institutionen för språk och kultur är den utbildning som de sakkunniga bedömt inte håller godtagbar kvalitet.

God kvalitet i utbildningen grundar sig framför allt på tillgången till lärare och vilka möjligheter dessa lärare har att utöver sin undervisning också vidmakthålla och utveckla sin kompetens. Högskoleverket konstaterar att de två lektorer i lingvistik som vid tillfället för bedömningen fanns på Institutionen för språk och kultur vare sig bedrev egen forskning eller eget utvecklingsarbete i ämnet. Situationen är bekymmersam eftersom det heller inte bedrivs forskarutbildning specifikt i ämnet lingvistik vid universitetet, vilket skulle kunna bidra till att berika miljön. Också samarbetet mellan de befintliga lärarna hade brister.

Den kompetens, även ifråga om ämnesbredd, som förutsätts för att bedriva grundutbildning i ämnet saknas inte bland forskarna vid universitetet. Dessa forskare är dock inte engagerade i undervisningen. Detta kan vara en av orsakerna till att kvaliteten på de granskade examensarbetena visade sig vara ojämn.

Högskoleverket bedömer mot denna bakgrund att Linköpings universitet inte ger en grundutbildning i lingvistik av godtagbar kvalitet och ifrågasätter universitetets examensrätt i ämnet.

Högskolan i Skövde

Högskoleverket ifrågasätter inte examensrätten vid Högskolan i Skövde.

Lärarsituationen bedöms dock som problematisk då tillgången till lärare är instabil. Forskningsanknytningen behöver dessutom stärkas genom att lärarna får mer tid till forskning. Lärarantalet bedöms vara för litet för att upprätthålla de olika specialiseringarna inom ämnet. Programmet och dess innehåll och inriktning behöver därför ses över och en plan bör utarbetas för hur det ska förbättras utifrån de förutsättningar som finns. Med nuvarande organisation riskeras, trots stort engagemang från kursledningen, att studenternas krav på adekvat undervisning inte till fullo kan uppfyllas.

Umeå universitet

Vid Umeå universitet är rekryteringen till högre fördjupningsnivåer både i ämnet allmän språkvetenskap och fonetik svag. Det innebär samtidigt att underlaget för rekrytering till forskarutbildningen sviktar. Högskoleverket ser därför skäl till att universitetets ledning överväger vilka framtida förutsättningar Institutionen för lingvistik och filosofi har att ge forskarutbildning inom de båda inriktningarna allmän språkvetenskap och fonetik. Universitetet bör därvid dels bilda sig en uppfattning om hur institutionen ska kunna förse sitt forskarutbildningsprogram med kurser, dels ta ställning till om tillgången till handledarkompetens för forskarutbildningen är tillräcklig.

Utgångspunkt och tillvägagångssätt

Utgångspunkt

På regeringens uppdrag genomför Högskoleverket med en periodicitet om sex år ämnes- och programutvärderingar av samtliga utbildningar för generella examina och yrkesexamina, inklusive forskarutbildning (prop. 1999/2000:28 Studentinflytande och kvalitetsutveckling i högskolan).

Utvärderingen av ämnet lingvistik utgör ett led i detta arbete. I samband med utvärderingen av lingvistikämnet har Högskoleverket även gjort en utvärdering av ämnet teckenspråk.

Utvärderingens primära syfte är att bedöma kvaliteten i ämnets grund- och forskarutbildning vid samtliga lärosäten i Sverige. Bedömningen görs med utgångspunkt i de mål som är formulerade i högskolelag (SFS 1992:1434) och högskoleförordning (SFS1993:100) samt utifrån universitetens och högskolornas egna mål och förutsättningar.

Om en utbildning avsevärt brister i kvalitet kan en varning utfärdas och i ett senare skede kan examensrätten dras in såvida inte bristerna åtgärdas inom en viss tid.

Genomförande och tillvägagångssätt

Utvärderingen av utbildningar i ämnet lingvistik inleddes i mars 2001 och avslutades i mars 2002.

Som utvärderingsmodell har verket tillämpat den så kallade kollegiala bedömningsmodellen (peer review) vilket innebär att personer med sakkunskaper i det aktuella ämnet utses att bedöma kvaliteten i kollegors verksamhet.

Till grund för bedömningarna ligger institutionernas självvärderingar tillsammans med observationer och fördjupade frågor som ställts vid platsbesök.

Våren 2001 arbetade lärosätena med sina självvärderingar utifrån den manual som tagits fram av Högskoleverket (Nationella ämnes- och programutvärderingar, Högskoleverkets rapportserie 2001:2 R). Under samma period rekryterade Högskoleverket bedömare utifrån förslag som lämnats av institutionerna.

I bedömargruppen har ingått docent Ingegerd Bäcklund, Uppsala, ordförande, professor Harry C. Bunt, Tilburg University, Nederländerna, professor Lauri Carlson, Helsingfors universitet, lektor Elisabeth Engberg Pedersen, Köpenhamns universitet, professor Thorstein Fretheim, Teknisk–naturvetenskapliga universitetet, Trondheim, lektor Nina Grønnum, Köpenhamns universitet, professor Jan-Ola Östman, Helsingfors universitet, Dorothée Augustin, doktorand vid Stockholms universitet, Klas Prütz, doktorand vid Uppsala universitet, Kristina Arnrup Thorsbro, student vid Lunds universitet, samt Anna Lindquist, student vid Uppsala universitet.

Under perioden september till november 2001 gjordes platsbesök på institutionerna vid de sju lärosäten som ingått i utvärderingen.

Vid platsbesöken har bedömargruppen fört samtal med utbildningsansvariga samt företrädare för lärare, studenter och doktorander. De olika grupperna har var för sig givit sina synpunkter och perspektiv på utbildningen. I samband med besöken har de sakkunniga även bedömt tillgången till bibliotek, utrustning och lokaler såsom datorsalar och laboratorier.

I den självvärdering som legat till grund för de sakkunnigas bedömning har varje institution beskrivit och analyserat sin verksamhet och gjort en egen värdering. Till bedömningsunderlaget hör även utbildnings- och kursplaner som granskats av bedömargruppen samt ett urval av C- och D-uppsatser. I materialet ingår dessutom ett antal uppgifter om verksamheten, så kallade nyckeltal, som redovisas i rapporten. Dessa uppgifter som lämnats av lärosätena är inte alltid jämförbara eftersom beräkningsmetoderna kan variera. De bör dock ge en ungefärlig bild av situationen nationellt sett under den aktuella perioden. Den bakgrund som lämnas under avsnitten för respektive lärosäte omfattar i huvudsak beskrivningar som anknyter till de sakkunnigas kommentarer och rekommendationer.

Vid Högskoleverket har Brita Bergseth, projektledare, Henrik Holmquist och Aija Sadurskis medverkat i arbetet.

Bedömargruppens yttrande och missiv

Till Höskoleverket

Bedömargruppen för utvärdering av
utbildningar i lingvistik och teckenspråk

2002-04-05

Reg.nr 643-607-01

Utvärdering av grund- och forskarutbildning i lingvistik och teckenspråk

Höskoleverket initierade våren 2001 en utvärdering av grund- och forskarutbildningar i ämnet lingvistik. För utvärderingen utsågs en bedömargrupp där följande personer har ingått:

Docent Ingegerd Bäcklund, Uppsala, ordförande

Professor Harry C. Bunt, Tilburg University, Nederländerna

Professor Lauri Carlson, Helsingfors universitet

Lektor Elisabeth Engberg Pedersen, Köpenhamns universitet

Professor Thorstein Fretheim, Teknisk–naturvetenskapliga universitetet,
Trondheim

Lektor Nina Grønnum, Köpenhamns universitet

Professor Jan-Ola Östman, Helsingfors universitet

Doktorand Dorothée Augustin, Stockholms universitet

Doktorand Klas Prütz, Uppsala universitet

Studerande Kristina Arnrup Thorsbro, Lunds universitet

Studerande Anna Lindquist, Uppsala universitet

Bedömargruppen har i sitt arbete utgått från de kvalitetsaspekter som tillämpas vid Höskoleverkets nationella utvärderingar av ämnen och program. Gruppens bedömningar grundar sig på institutionernas självvärderingar och de erfarenheter och intryck bedömarna fått vid platsbesök i samtal med institutionernas ledning, lärare och studenter på olika nivåer.

Studenter och doktorander som har sin hemvist vid någon av de utvärderade institutionerna har inte deltagit i bedömningen av utbildningen vid sin egen institution. Vid platsbesöket vid Uppsala universitet var professor Jan-Ola Östman ordförande.

Härmed överlämnas gruppens yttrande till Höskoleverket.

För bedömargruppen

Ingegerd Bäcklund

Bedömargruppens generella rekommendationer

Bedömargruppens intryck är att både grundutbildning och forskarutbildning i lingvistik och teckenspråk står relativt starkt i Sverige. Lärarkompetensen är god, om än tillgången på lärare är knapp, och vi har till största delen mötts av motiverade och nöjda studenter och doktorander.

Vår sammanfattande bedömning är dock att lingvistik som ämne lever under sådana villkor att det krävs en rad åtgärder för att den framtida tillgången till kunskap och kompetens inom ämnesområdet ska kunna säkras, sett i ett nationellt perspektiv.

Våra intryck och erfarenheter har lett oss fram till följande generella rekommendationer till de lärosäten som ger utbildning i lingvistik:

- Utbildningen inom lingvistik ska ges av lärare med vetenskaplig skolning och kompetens inom de områden kurserna omfattar. Samtliga lärare ska ha egen forskningsverksamhet.
- Institutionerna bör fortsätta att satsa på profilering inom olika inriktningar av ämnet från C-nivå med information till studenterna om den egna och andra institutioners profilområden.
- Institutionerna bör eftersträva att ge studenterna ett helhetsperspektiv över ämnesstudierna och därmed ge dem en identitet som lingvistikstudenter.
- Institutionerna bör ägna mer uppmärksamhet åt lingvistikens tillämpningsområden i relation till utvecklingen på arbetsmarknaden och i samhället.
- I samband med rekryteringen av nya studenter bör institutionerna ge tydlig information till studenterna om vad utbildningen innebär och vilken arbetsmarknad som kan finnas efter examen för olika inriktningar inom ämnet.
- Institutionerna bör bland annat genom tydlig information om påföljande kurs stimulera studenterna att gå vidare till fördjupningskurserna. Institutionerna bör också använda olika stödåtgärder för att öka genomströmningen, till exempel aktiv uppföljning av studenter, stöd under svåra moment och uppsattsseminarier.
- Institutionerna bör arbeta aktivt med att skapa fasta system för studentinflytande. Arbetet med kursvärderingar bör göras mer systematiskt på flertalet institutioner och även omfatta forskarutbildningen. Utvärderingar bör inte bara avse enstaka kurser utan även göras av hela block.

- Institutionerna bör se över kursdelen i forskarutbildningen så att kurserna i möjligaste mån anpassas till den enskilda doktorandens studiegång. Universiteten bör utveckla ett samarbete inom forskarutbildningen enligt modellen för de nationella forskarskolorna, exempelvis genom att öka kurssamverkan och lärarutbytet mellan forskarutbildningsorterna. Institutionerna bör också införa studierektorskap för forskarutbildningen.
- För undervisande doktorander bör en introduktion i pedagogik vara obligatorisk och räknas som en del av kurskravet.
- Ämnet lingvistik har låg resurstilldelning men stort teknikberoende och bör tilldelas en årlig basresurs för att kunna tillgodose de tekniska kraven.

Sammanfattande bedömning och rekommendationer

Bedömaregruppens intryck är att både grundutbildning och forskarutbildning i lingvistik står relativt stark i Sverige. Lärarkompetensen är god, om än tillgången på lärare är knapp, och vi har till största delen mötts av motiverade och nöjda studenter och doktorander.

Lingvistik som akademiskt ämne och som förberedelse för arbetslivet

Lingvistik är vetenskapen om det som är gemensamt för alla mänskliga språk, talade, skrivna eller tecknade. Ämnet har traditionellt delats in i allmän språkvetenskap (ASV) och fonetik. Inom språktypologin studeras både språkvetenskapliga och fonetiska förhållanden i världens språk. Allmän språkvetenskap omfattar morfologi (ordformer), grammatik och syntax (ords kombinationer till fraser och satser), semantik (ords och meningars betydelse) och pragmatik (språkets användning i olika situationer). Fonetik och fonologi behandlar talets ljudstruktur, hur talet planeras, bildas, uppfattas och förstås.

Inom lingvistik har det utvecklats kunskapsområden som idag tillämpas inom ett brett fält. Exempel på problem som behandlas i lingvistisk forskning är läs- och skrivsvårigheter, språkinlärning och kommunikationsproblem. Språket som socialt fenomen studeras inom sociolingvistik. Lingvistik har också kliniska tillämpningar – inom neurolingvistik söker man förstå den språkliga sidan av fenomen som afasi och demens. Lingvistik utgör ett oundgängligt inslag i logopedutbildningen där fonetik och grammatik är några av utbildningens kärnämnen.

I denna rapport behandlar vi också ett nytt område som kallas för datorlingvistik vid Stockholms och Uppsala universitet och datalingvistik vid Göteborgs universitet och Högskolan i Skövde. Vi väljer här beteckningen datorlingvistik. Datorlingvistik innefattar både lingvistik och datavetenskap och är studien av hur datorsystem hanterar naturligt språk inom tillämpningsområden som informationssökning, översättning och språkundervisning. Hur nära det står språkvetenskap respektive datavetenskap varierar mellan olika institutioner.

I likhet med andra högskolestudier är ett viktigt skäl att läsa lingvistik att bilda sig, att öka sin förståelse för vad det innebär att vara människa. Flertalet av de studenter som läser lingvistik har också sin huvudsakliga utbildning inom något annat område. Lingvistikstudier är till exempel en grund för studier och forskning i specifika språk.

Det finns dock en rad arbetsuppgifter som kräver fördjupad lingvistisk kunskap, som till exempel arbete med ordböcker, språkplanering och språkundervisning.

visning. Med den ökande användningen av datorer följer ett behov av att förstå den språkliga kommunikationen mellan människa och dator. Det finns också ett behov av språkvetare där de för närvarande inte utnyttjas, exempelvis inom kommunikation och media. Emellertid finns ingen väldefinierad arbetsmarknad för allmänlingvister annat än inom högskolesektorn där efterfrågan på spetskompetens bekräftas av att nära en tredjedel av samtliga doktorandtjänster i landet är externt finansierade. För dem som vill kunna använda sina kunskaper i allmän språkvetenskap eller fonetik utanför högskolan gäller det att övertyga arbetsmarknaden om att de behövs. Datorlingvister däremot är redan nu efterfrågade på arbetsmarknaden.

Det finns viss kunskap om var de studenter som läst lingvistik på C-/D-nivå har tagit vägen. I stor utsträckning går dessa studenter vidare till forskarutbildning men de som avslutar sina studier efter en kandidat- eller magisterexamen kan återfinnas i arbeten med allmän koppling till språk eller inläring eller mer specifikt som språkkonsulter i till exempel telekomföretag. Det senare gäller framför allt de studenter som läst datorlingvistik.

Lingvistikens generella villkor

Vi har funnit att utbildningen i lingvistik, på alla nivåer, samtidigt har både stor bredd och spridning i landet. Så många som sju lärosäten ger grundutbildning i lingvistik och med undantag för ett lärosäte erbjuder samtliga två eller flera inriktningar inom ämnet. De fem universitet som anordnar forskarutbildning i lingvistik har också höga ambitioner att täcka ett brett ämnesfält på doktorandnivå.

Till huvudproblemen inom lingvistikutbildningen hör lärarbristen och den svaga studentrekryteringen. Rekryteringen av studenter till utbildning i ämnet är svag eller mycket svag i synnerhet på högre fördjupningsnivåer. Under de senaste åren har dessutom antalet sökande totalt sett varit vikande. Detta innebär i sin tur att underlaget för rekrytering till doktorandutbildningen sviktar, vilket är oroande både med hänsyn till forskningens utveckling och till den nödvändiga återväxten inom lärarkåren. Det finns endast ett fåtal lärare för institutionerna att konkurrera om. Flera institutioner har exempelvis haft lärartjänster vakanta vid bedömargruppens besök. Läget är redan nu kritiskt.

Vår sammanfattande bedömning är att lingvistiken som ämne lever under sådana villkor att det krävs en rad åtgärder för att den framtida tillgången till kunskap och kompetens inom ämnesområdet ska kunna säkras, sett i ett nationellt perspektiv.

Lingvistikämnets akademiska position och de ekonomiska svårigheterna

Kunskapsutvecklingen har lett till att lingvistik är ett brett förgrenat ämne både ifråga om forskningsprofiler och tillämpningsområden. De skilda ämnesinriktningarna, från allmän språkvetenskap och fonetik till datorlingvistik, har en spännvidd som i praktiken sträcker sig över mer än ett vetenskapsområde.

Lingvistik kan därmed inte längre betraktas som ett traditionellt humanistiskt ämne.

Inriktningen mot datorlingvistik ligger delvis inom det tekniska vetenskapsområdet men övriga inriktningar, i synnerhet fonetiken, är också nära integrerade med den tekniska utvecklingen. Ett växande problem är därför att lingvistik klassificeras som ett humanistiskt ämne med avseende på tilldelning av resurser, trots att utbildningen har omfattande inslag av laborativa moment och är starkt beroende av avancerad teknisk utrustning och avancerat datorstöd. Dessa förhållanden i kombination med ett vikande studentunderlag har medfört att många institutioner som ger utbildning i lingvistik nu befinner sig i en synnerligen problematisk ekonomisk situation. Nästan samtliga påpekar i sina självvärderingar att den ekonomiska situationen är besvärlig. I självvärderingarna står att läsa *"kraftig ekonomisk förlust"* (Linköping), *"ekonomi ständigt ansträngd"* (Umeå), *"ekonomisk svacka"* (Göteborg), *"ekonomiska framtidsutsikterna är ändå ganska dystra"* (Stockholm), *"ekonomiska ramarna ... alltmer kännbart begränsade"* (Uppsala) och *"grundutbildningens ekonomi måste förbättras"* (Lund). Några lärosäten uppger att de till följd av den ekonomiska situationen tvingats dra ner på undervisningstiden.

Bedömargruppen anser att det nuvarande resurstilldelningssystemet inte lämpar sig för alla ämnen. En lösning skulle kunna vara att ämnen som har låg resurstilldelning men stort teknikberoende tilldelas en basresurs för att kunna tillgodose de tekniska kraven.

Problematisk lärarsituation

Ett generellt problem är bristen på disputerade lärare inom lingvistikämnet. Bedömargruppen noterar att många lärare regelmässigt arbetar övertid för att täcka ämnets undervisningsvolym och ser med oro på lärarnas arbetssituation och dess konsekvenser för utbildningens kvalitet. Arbetsbelastningen i kombination med ekonomiska problem riskerar att hindra den interaktion mellan lärare och student som är en viktig del i inlärningsprocessen.

Bedömargruppen anser att lärare måste vara verksamma inom forskningen för att garantera att grundutbildningen blir forskningsanknuten. Lärarnas möjligheter till forskning varierar mycket mellan de olika institutionerna.

Alla lärare bedriver inte egen forskning eller eget utvecklingsarbete utöver undervisningen inom tjänsten. På universiteten finns det samtidigt tendenser till att forskningsengagemanget konkurrerar ut lärarnas utrymme för undervisning. Seniora lärare som är lediga från undervisningen för att forska ersätts av doktorander och mindre erfarna, tillfälligt anställda lärare i grundutbildningen. Det är visserligen positivt att det finns externt finansierad forskning som ger kontakter och pengar men grundutbildningen kan bli lidande. Den stora bredd vi sett i de utbildningar som ges både på grund- och forskarutbildningsnivå innebär dessutom en uttunning av lärar- och handledarkompetensen i landet. Ambitionen att vid varje lärosäte försöka täcka in hela ämnesbredden i lingvistik riskerar att bidra till att lärarbristen permanentas.

Ett sätt att åtgärda de ekonomiska problemen samt lärarbristen är därför att institutionerna fortsätter att profilerar sig med sinsemellan olika inriktningar. Vissa gemensamma baskunskaper är givetvis nödvändiga inom lingvistik oberoende av inriktning, och introduktionen till ämnet på grundnivå måste ge studenterna en bred överblick. Den nuvarande A-nivån på flertalet lärosäten uppfyller också i huvudsak detta krav. De tre huvudinriktningarna, allmän språkvetenskap, fonetik och datorlingvistik bör vidare, i den mån de förekommer vid samma institution, i ökad utsträckning försöka hitta gemensamma beröringspunkter på de grundläggande nivåerna.

Bedömargruppen rekommenderar att:

- Institutionerna i möjligaste mån samverkar ifråga om utbildningar på C-, D- och forskarutbildningsnivå. Lärarnas olika kompetenser kan då i ökad utsträckning komplettera varandra både inom grundutbildning och forskarutbildning.
- Institutionerna profilerar sig med sinsemellan olika inriktningar av ämnet. Studenten bör på grundutbildningsnivån få en orientering om lingvistikens olika inriktningar och få tydlig information om var i landet de olika fördjupningsinriktningarna ges.
- Ämnen med låg resurstilldelning men stort teknikberoende tilldelas en basresurs avsedd att tillgodose de tekniska kraven.

Lingvistikens roll i utbildningsprogrammen

Det finns i huvudsak två rekryteringsprofiler för lingvistikutbildningarna. Studenterna läser lingvistik antingen som fristående kurs eller som en del i ett program. Lingvistik ingår i utbildningsprogrammen för logoped- respektive audionomexamen samt i de lokala programmen kognitionsvetenskap, datorlingvistik och språkteknologi. Fler studenter söker sig till programmen än till ämnesstudierna. De föredrar med andra ord att följa en organiserad utbildningsplan.

Svag eller mycket svag rekrytering till ämnesstudier

Det är således få studenter som väljer att läsa lingvistik som fristående kurser. Ämnet finns inte i gymnasieskolan och är därför okänt för studenterna. Många möter lingvistik först under språkstudier på högskolenivå.

Av de studenter som väljer att studera lingvistik är det långt färre som väljer att fördjupa sina studier på nivåerna B–D, 21–80 poäng. Speciellt kritisk är rekryteringen till utbildning med inriktning mot fonetik. Det råder således en kraftig obalans mellan antalet studenter på de grundläggande nivåerna och på fortsättningskurserna, framför allt på C- och D-nivå. Det är beklagligt eftersom det är nödvändigt att tillräckligt många studenter väljer lingvistik som huvud-ämne i en examen för att rekryteringsbasen för forskarutbildning och forskning ska kunna säkras. Den utveckling vi ser kan på sikt få mycket nega-

tiva konsekvenser för svensk språkforskning och kompetensuppbyggnad i synnerhet inom allmän språkvetenskap och fonetik. Lärare i fonetik är dessutom nödvändiga för den logopedutbildning som bedrivs på ett flertal ställen i landet.

Under den första terminen på grundutbildningen visar det sig att många studenter haft felaktiga föreställningar om vad lingvistik är vilket gör att de byter utbildningsinriktning. Det är därför viktigt att studenter från början får rätt information om den utbildning de valt. Dels bör informationen ge en beskrivning av vilka inriktningar som finns, dels hur utbildningen kan användas i arbetslivet. I denna information kan allmän språkvetenskap exempelvis framställas som en sammanhållen utbildning som man läser från grundnivå till magisterexamen snarare än ”bara” ett stödämne. Institutionerna bör till exempel göra särskilt informationsmaterial och utbildningsplaner som presenterar allmän språkvetenskap som en hel utbildning och som visar det behov som finns av språkvetare med olika bakgrund i samhället, inte minst där de för närvarande inte utnyttjas, exempelvis inom kommunikation och media.

Det finns flera goda exempel på vad lärosätena redan gör för att behålla sina studenter. Till exempel har Lunds universitet en särskild vecka för att välkomna och informera studenterna. I Göteborg har institutionen försökt möta intresset för kommunikation genom en påbyggnadsutbildning. Bättre tillgång till lokaler som datorsal, uppehållsrum och studieråd/föreningar kan också stimulera studenterna att stanna vid institutionen.

Examensarbeten

Beträffande examensarbetena förefaller kraven för godkänt vara adekvata. Vid några lärosäten visade sig dock kvaliteten på de uppsatser vi läste vara mycket ojämn. Vi har även noterat att vissa institutioner ger praktiskt taget alla godkända examensarbeten betyget väl godkänt. Vi finner detta anmärkningsvärt.

Åtgärder för att öka genomströmningen

Utöver svag rekrytering har lingvistikämnet problem med låg genomströmning. Det handlar framför allt om att studenterna inte blir färdiga med sina examensarbeten inom avsedd tid eller överhuvudtaget. För att förbättra genomströmningen bör institutionerna vidta åtgärder i syfte att träna studenterna att skriva, bland annat genom att införa skriftliga uppgifter på A- och B-nivå, genom att ordna uppsattsseminarier och ha fler metodmoment i utbildningen. Institutionerna kan till exempel införa en tidsplan med olika uppföljningsbara steg för studentens uppsatsskrivande.

Lärarna anser också ofta att studenterna har otillräckliga förkunskaper i matematik. Detta gäller särskilt för de studenter som väljer datorlingvistik. Institutionerna kan därför erbjuda de studenter som halkat efter extra undervisning i matematik och datavetenskap. Uppsala universitets mycket uppskat-

tade ”stödstugor” för matematik och programmering omedelbart före höstterminen är ett exempel på sådant stödjande arbete.

Generellt anser bedömargruppen att informationsteknologi bör ingå i undervisningen både som pedagogiskt redskap och som redskap för språklig analys. Studenterna bör introduceras till existerande IT-redskap för språklig analys som databaser och system för transkription och behandling av språkliga data (parsingfrekvensuträkning, ljudanalys etc.). För att åstadkomma detta bör lärarna också ges möjlighet att lära sig använda IT-redskap för språklig analys och IT som pedagogiskt redskap.

Bedömargruppen rekommenderar att:

- Institutionerna på ett mer aktivt sätt rekryterar studenter såväl till grundkurser som till fortsättnings- och fördjupningskurser. I denna rekrytering bör det ges bättre information till studenterna om vad utbildningen innebär och vad den kan leda till efter examen. Detta avser framför allt utbildningen inom allmän språkvetenskap och fonetik.
- Institutionerna intensifierar sina diskussioner kring betygskriterier för examensarbeten. Institutioner med få lärare rekommenderas att involvera externa bedömare i dessa diskussioner.
- Institutionerna arbetar mer aktivt för att höja prestationsgraden genom olika stödåtgärder såsom välkomstveckor, studentuppföljning, stödåtgärder inom svåra moment samt skrivuppgifter och metodseminarier på olika nivåer.
- Informationsteknologi används i undervisningen både som pedagogiskt redskap och som redskap för språklig analys.

Kvalitetsarbete och studentinflytande

Bedömargruppen anser att kvalitetsarbetet och studentinflytandet på institutionerna är godtagbart men att det är mycket som kan förbättras.

I centrum för institutionens kvalitetsarbete står studenterna. Den kanske viktigaste åtgärden som institutionerna kan vidta för att säkra ett gott kvalitetsarbete är att se till att det finns ett väl fungerande studentinflytande, både informellt och formellt. Studenterna har också rätt till representation i såväl styrelser som beredande grupper. Bedömargruppen har fått uppfattningen att studenterna också deltar i dessa organ där de finns. Förekomsten av beredande grupper varierar dock stort mellan institutionerna. De som inte har beredande organ förlitar sig mycket på de informella kontakterna lärare emellan och mellan lärare och studenter. I dessa fall bör institutionerna överväga att också införa mer formella strukturer för samverkan.

Bedömargruppen har funnit att ledningen vid institutionerna tar ett visst ansvar för att det ska finnas en fungerande medverkan från studenterna. Det bör dock kunna göras mer för att stödja studenternas aktiva medverkan i besluts- och planeringsprocesser. Institutionerna kan, som man exempelvis

gjort i Lund, ta initiativ till att det bildas studieråd eller ämnesföreningar.

Förutom den informella kontakten med läraren är kursvärderingarna det viktigaste sättet för studenterna att få inflytande över sin utbildning. Hur kursvärderingarna fungerar varierar mycket mellan institutionerna. Vissa lärosäten, som exempelvis Uppsala och Stockholm, har väl utarbetade system för kursvärderingar medan kurserna på andra institutioner utvärderas mer sporadiskt, ofta beroende på hur pass intresserad läraren är. Sammanställning av förekommande kursvärderingar sköts godtagbart på institutionerna. Bedömargruppen anser dock att återkopplingen av utvärderingarna måste bli bättre på flertalet institutioner. Skriftliga anonyma kursvärderingar bör vara ett krav vid varje institution.

Förutom de avslutande kursvärderingarna vill bedömargruppen särskilt peka på möjligheterna att göra utvärderingar under kursens gång för att tidigt kunna genomföra ändringar samt att utvärdera hela terminer för att kartlägga samspelet mellan delkurserna.

Sammantaget fungerar både det informella studentinflytandet och kursvärderingarna bättre inom de datorlingvistiska programmen än på de fristående kurserna. Den kontinuitet och sammanhållning programmen skapar bidrar till detta vilket understryker det nödvändiga i att allmän språkvetenskap och fonetik förstärker sina profiler som sammanhållna utbildningar med ett helhetsperspektiv från A- till D-nivå.

Bedömargruppen rekommenderar att:

- Arbetet med kursvärderingar och återkopplingar systematiseras mer på flertalet institutioner. Utvärderingar bör även göras av hela block.
- Institutionerna aktivt verkar för att skapa bättre system för studentinflytande på institutionerna.

Forskarutbildning och doktorandernas situation

Kurserna inom forskarutbildningen ges oregelbundet och ofta med stora intervall. Under den 4–5 år långa forskarutbildningen kan det bli ett hinder för doktoranden att få avhandlingen klar inom den givna tidsramen.

Flertalet institutioner har tagit upp möjligheterna att anordna gemensamma seminarier, forskarutbildningskurser och forskarskolor för olika inriktningar. Man arbetar också för att försöka få fler fakultetsgemensamma kurser i syfte att samla större grupper av doktorander. Eftersom det totala antalet doktorander i lingvistik är så lågt i Sverige, endast ett nittiotal, anser bedömargruppen att en sådan samordning är nödvändig.

Doktoranderna medverkar i stor utsträckning som lärare inom grundutbildningen. Att de får den möjligheten är oftast positivt och kan ses som ett led i utbildningen. Doktoranderna behöver dock mer tid på sig än erfarna lärare att förbereda kurser. Det är därför önskvärt att man, som exempelvis i Göteborg, inför system som tar hänsyn till detta. De kurser som doktorander-

na medverkar i bör också i huvudsak ligga i linje med deras avhandlings- och intresseområden. Undervisning inom grundutbildningen får heller inte inverka negativt på doktorandernas eget kurs- och avhandlingsarbete. Bedömargruppen anser att det är positivt om doktorandernas deltagande i pedagogisk utbildning blir poänggivande.

Ett önskemål från många doktorander är att om möjligt ha en bihandledare. Därutöver bör institutionerna överväga att införa studierektorer för forskarutbildningen, personer som har ett samordnande ansvar för doktorander med olika inriktningar.

Utvärderingen av forskarutbildningen sker nu informellt om den sker alls. Institutionerna bör överväga att också systematisera utvärderingen av forskarutbildningen.

År 1998 infördes nya regler för forskarutbildningen som i korthet innebär att doktoranderna måste ha garanterad försörjning för hela utbildningen innan de kan antas. Denna reform kombinerades med att det inte längre blev möjligt att få extra studiemedel för forskarutbildning. Då utrymmet för doktorandtjänster är begränsat inom ett litet ämne har institutionerna för sin forskarutbildning därför i ökad utsträckning blivit beroende av externa projekt och extern finansiering. Antalet externa projekt i lingvistik är relativt stort för att vara ett humanistiskt ämne. Nära en tredjedel av doktoranderna, med aktivitetsgrad på 50 procent eller mer, är externfinansierade. Ett problem som lyfts upp av några institutioner är att det finns skillnader i villkor, vad avser exempelvis resor, konferenser och utrustning, mellan doktorander med extern finansiering och dem som har institutionstjänst.

Bedömargruppen rekommenderar att:

- Universiteten utvecklar ett samarbete inom forskarutbildningen enligt modellen för de nationella forskarskolorna, exempelvis genom ökad samverkan om kurser och lärarutbyten mellan forskarutbildningsorterna.
- Institutionerna strävar efter att hålla kurserna inom forskarutbildningen mer regelbundet med nödvändiga moment för avhandlingarna tidigt i utbildningen.
- Institutionerna ser över kursdelen i forskarutbildningen så att kurserna i möjligaste mån anpassas till den enskilda doktorandens studiegång.
- Varje doktorand erbjuds en bihandledare.
- Institutionerna inför studierektorer för forskarutbildning.
- Forskarutbildningen, såväl kursdelen som handledningen, utvärderas kontinuerligt, formellt och systematiskt.

Lingvistiken i Sverige

Lärosäten och utbildningar

Utbildning i lingvistik anordnas vid sju lärosäten, universiteten i Göteborg, Linköping, Lund, Stockholm, Umeå och Uppsala samt vid Högskolan i Skövde.

Grundutbildning

Grundutbildning för magister- och/eller kandidatexamen i lingvistik ges inom någon av ämnets tre huvudinriktningar, allmän språkvetenskap (ASV), datorlingvistik och fonetik. Därtill ges grund- och forskarutbildning i teckenspråk vid Stockholms universitet. Vilka alternativa profiler som studenterna har möjlighet att fördjupa sig i efter en grundläggande utbildning i ämnet varierar mellan lärosätena.

Utbildningsprogram inom datorlingvistik/språkteknologi ges på tre orter. De institutioner som har undervisning i lingvistik har huvudansvaret för dessa program. Lingvistik ingår också som ämne i logoped-, audionom- och kognitionsvetenskapliga program.

Universitet/högskola	Ämnesinriktning och program
Göteborg	Ämnesinriktningar: ASV, fonetik, datalingvistik. Program: Datalingvistikprogrammet. Övrigt: Institutionen medverkar också i logopedprogrammet.
Skövde	Ämnesinriktningar: ASV (endast A-nivå), datalingvistik. Program: Datalingvistikprogrammet. Övrigt: Institutionens lärare medverkar också i det kognitionsvetenskapliga programmet.
Linköping	Ämnesinriktning: ASV. Övrigt: Institutionen medverkar också i det kognitionsvetenskapliga programmet.
Lund	Ämnesinriktningar: ASV, fonetik. Program: Institutionen medverkar också i logoped- och audionomprogrammen.
Stockholm	Ämnesinriktningar: ASV, datorlingvistik, fonetik, teckenspråk. Övrigt: Institutionen medverkar också i logopedutbildningen vid Karolinska institutet.
Umeå	Ämnesinriktningar: ASV, fonetik. Program: Institutionen medverkar också i logopedprogrammet och det kognitionsvetenskapliga programmet.
Uppsala	Ämnesinriktningar: ASV, datorlingvistik. Program: Språkteknologiska programmet.

Studenter och prestationer

Antalet helårsstudenter i ämnet lingvistik uppgick år 2000 totalt till 517 medan antalet helårsprestationer uppgick till 368. Skillnaden mellan lärosätena är dock stor. Volymerna varierar alltifrån Göteborgs universitet som redovisade drygt 134 helårsstudenter och nära 97 helårsprestationer till Umeå universitet som kunde redovisa drygt 10 helårsstudenter och 9 helårsprestationer.¹

Antal helårsstudenter och helårsprestationer år 2000 per lärosäte		
Universitet/högskola	Helårstudenter	Helårsprestationer
Göteborg ²	134,2	97,0
Skövde	33,0	27,9
Linköping	28,5	18,4
Lund	115,3	76,5
Stockholm	79,7	66,8
Umeå	10,8	9,4
Uppsala	116,0	72,0
Totalt	517,5	368

Utbildningen i lingvistik domineras av kvinnliga studerande. Fördelningen mellan kvinnor och män totalt i grundutbildningen är cirka 70/30. Inom forskarutbildningen är fördelningen 65/35.

Examinationen av uppsatser varierar stort mellan de olika lärosätena. Uppgifterna ska naturligtvis relateras till antalet studenter på respektive lärosäte.

Antal examinerade uppsatser 2000/2001	
Universitet/högskola	Antal examensarbeten på C- och D-nivå
Göteborg	15
Skövde	7
Linköping	4
Lund	22
Stockholm	43
Umeå	0
Uppsala	15
Totalt	106

Lärare

Antal lärare i ämnet lingvistik uttryckt i ekvivalenter av hela tjänster var år 2000/2001 totalt nära 50, varav cirka 14 professorer, 27 lektorer, 5 adjunkter och 4 forskarassistenter. Dessutom medverkade ett trettiotal doktorander till viss del i undervisningen på grundutbildningsnivå.

¹ Uppgifterna i tabellen har lämnats av institutionerna. På grund av olika beräkningsgrunder är de inte direkt jämförbara men ger en ungefärlig bild av situationen.

² Uppgifterna gäller läsåret 2000/2001.

Antal lärare 2000/2001 uttryckt i ekvivalenter av hela tjänster ³					
Universitet/högskola	Professorer	Lektorer	Adjunkter	Fo. ass.	Totalt antal lärare exkl. doktorander
Göteborg	4,0	0,6	1,0	0,0	5,6
Skövde	0,2	2,2	0,0	0,0	2,4
Linköping	0,0	2,0	0,0	0,0	2,0
Lund	3,5	4,2	0,0	2,0	9,7
Stockholm ⁴	3,0	10,4	2,0	0,0	15,4
Umeå ⁵	1,0	1,8	1,5	0,8	5,1
Uppsala	2,0	3,0	0,0	1,0	6,0
Totalt	13,7	24,2	4,5	3,8	46,2

Forskarutbildning

Universiteten ger forskarutbildning för studenter som har en grundläggande utbildning i lingvistik. Stockholms universitet ger dessutom forskarutbildning i teckenspråk. Linköpings universitet ger dock inte forskarutbildning specifikt i lingvistik. Däremot kan studenter antas till universitetets forskarskola Språk och kultur i Europa.

Doktorander och avhandlingar

Läsåret 2000/2001 var totalt 91 doktorander registrerade i ämnet lingvistik. Av dessa hade 62 en aktivitetsgrad om 50 procent eller mer. Övriga 29 hade en aktivitetsgrad under 50 procent. Också inom forskarutbildningen skiljer sig utbildningsvolymen stort mellan lärosätena. Universiteten i Göteborg och Stockholm har ett trettiotal registrerade doktorander vardera medan universitetet i Umeå har fyra doktorander registrerade.

Antal doktorander 2000/2001 per lärosäte		
Universitet	Antal registrerade doktorander med aktivitetsgrad 50 procent eller mer	Antal registrerade doktorander med aktivitetsgrad under 50 procent
Göteborg	17	14
Lund	12	3
Stockholm ⁶	22	10
Umeå	4	0
Uppsala	7	2
Totalt	62	29

Totalt har nära en tredjedel av alla doktorander, med aktivitetsgrad om 50 procent eller mer, extern finansiering. Högst andel doktorander med extern finansiering har Uppsala universitet där huvuddelen av doktoranderna är externt finansierade. Även Göteborgs universitet har en stor andel externfinansierade doktorander.

3 Exklusive timplärare.

4 Avser budgetåret 2001.

5 En professor fullgjorde sin tjänst utomlands under den aktuella perioden.

6 Avser budgetåret 2001.

Antal doktorander 2000/2001 med extern finansiering	
Universitet	Antal doktorander med extern finansiering (samtliga med aktivitetsgrad om 50 procent eller mer)
Göteborg	7
Lund	3
Stockholm	3
Umeå	0
Uppsala	6
Totalt	19

Antal avhandlingar

Under perioden 1995/1996 till 1999/2000 avlades totalt 24 doktorsavhandlingar och fyra licentiatavhandlingar inom lingvistik.⁷

Antal avhandlingar per lärosäte under perioden 1995/1996 till 1999/2000 ⁸		
Universitet	Doktorsavhandlingar	Licentiathandlingar
Göteborg	6	2
Lund	9	1
Stockholm	7	0
Umeå	1	1
Uppsala	1	0
Totalt	24	4

⁷ Åren 1995/1996–1996/1997 i statistiken benämnt allmän språkvetenskap.

⁸ Enligt lärosätenas uppgifter till högskoleregistret.

Utbildningar i lingvistik och teckenspråk – bedömning och rekommendationer

Göteborgs universitet

Bakgrund

Institutionen för lingvistik i Göteborg har utbildningsinriktningar mot allmän språkvetenskap och fonetik från A- till D-nivå. Institutionen ansvarar för ett datalingvistikprogram som leder till magisterexamen. I programmet ingår även andra ämnen. Lingvistikinstitutionen medverkar också i universitetets logopedutbildning. Vidare anordnar institutionen en påbyggnadsutbildning med inriktning mot kommunikation för personer med tidigare studier bakom sig. Några av de viktigare specialiseringarna är semantik, pragmatik och neuro-lingvistik.

Lärarkåren, uttryckt i hela tjänster, bestod under läsåret 2000/2001 av fyra professorer, en deltidsanställd lektor samt en adjunkt. Samtidigt som lärarnas undervisningsvolym per lärartjänst har ökat är de fast anställda lärarna involverade i olika externa forskningsprojekt. Visserligen finns ett antal visstidsanställda lärare och timlärare, men doktoranderna står för en betydande del av undervisningen. Lektorerna har minst 25 procent av tjänsten avsatt för forskning och professorerna 40–50 procent. Det finns en kortare kurs i universitetspedagogik som några av lärarna har gått. Det är dock framför allt doktoranderna som utnyttjar denna kurs. Institutionen har även utvecklat en egen ämnespedagogisk kurs som doktoranderna kan få poäng för.

De flesta studenterna har tidigare läst vid universitet eller högskola. Färre söker utbildningen nu än för några år sedan. På datalingvistikprogrammet sker många avhopp under det första året. Vissa studenter på programmet har börjat på A-nivån inom allmän språkvetenskap, men har för sina fortsatta studier valt programmet för att få en mer specialiserad utbildning. Många studenter inom programmet har bristande matematikkunskaper men lärarna upplever att de grundläggande datorkunskaperna är bättre än tidigare.

Bedömaregruppen fick intrycket att institutionen anser att utrustningen och lokalerna är adekvata, men att de behöver vidmakthållas och förnyas på flera punkter. Att lingvistik klassas som ett humanistiskt ämne och att detta medför en låg ekonomisk ersättning är ett generellt problem för flertalet lingvistikutbildningar men poängterades särskilt vid besöket i Göteborg, bland annat vad avser möjligheterna att köpa teknisk utrustning.

Utöver ett mer informellt ”tisdagskaffe” finns få formella forum för samverkan, planering och utveckling lärarna emellan. En gång per termin har man dock ett lärarmöte där det diskuteras hur man ska uppnå de gemensamma målen. Detta görs även vid institutionskonferenserna, en allmän varje höst och

en forsknings- och forskarutbildningsinriktad varje vår. Bedömargruppen fick intrycket att lärarna upplever det svårt att hålla kontakten med studenterna efter lektionstid. Det finns för lite tid till administrativa göromål, som exempelvis planering, och för att svara på de frågor som studenterna skickar per e-post. Lärarna ansåg inte att de fick adekvat administrativt stöd.

Datalingvistikprogrammet har delvis en separat organisation i form av en ledningsgrupp för programmet med representanter för de institutioner som medverkar⁹ och en studentrepresentant.

Kursblocken inom allmän språkvetenskap består till stor del av fempoängskurser, men på B-nivån finns även en tiopoängskurs i språkteori. Vid institutionen har man olika grundutbildningar i allmän språkvetenskap och fonetik. På grundkursen samläses fem av 20 poäng mellan allmän språkvetenskap och fonetik och på B-, C- och D-nivå är alla valbara kurser gemensamma. Inom allmän språkvetenskap finns ett uppsatsseminarium under tredje terminen. Vid detta seminarium går läraren igenom uppsatsskrivande och studenterna får redovisa hur långt de har kommit med sitt arbete. Även datalingvistikprogrammet har en kurs som förbereder inför examensarbeten: *dalingvistisk metod och fördjupning*.

Av de tre studentrepresentanterna i institutionsstyrelsen är två doktorander och en student. De studenter som läser lingvistik respektive följer datalingvistikprogrammet har också egna organisationer för studentinflytandet, i form av varsin ämnesgrupp.

Kursvärderingar inom allmän språkvetenskap är i huvudsak den enskilda lärarens ansvar. Lärarna på respektive kurs delar ut en enkät till studenterna i slutet av kursen och ska sedan rapportera resultaten vidare till studierektorn. Det är dock inte alltid som kursvärderingar genomförs. Systemet för kursvärderingar på datalingvistikprogrammet är mer utvecklat och systematiserat än inom allmän språkvetenskap. På datalingvistikprogrammet ansvarar två studenter för att kursvärderingarna genomförs. Efter utvärderingen ska dessa två studenter, programansvarig och ansvarig lärare skriva ett åtgärdsprotokoll med punkter som ska åtgärdas nästa gång kursen går. Studenterna upplever dock inte att så sker i tillräcklig utsträckning.

Forskarutbildningen i Göteborg har en unik koppling mellan logopedi, neurolingvistik och lingvistik. Av de registrerade doktoranderna har åtta en logopedexamen från grundutbildningen. Det finns däremot ingen doktorand med inriktning mot fonetik. Cirka hälften av doktoranderna med aktivitetsgrad på 50 procent eller mer har extern finansiering. Det är vanligt att doktoranderna har bihandledare.

9 Institutionen för lingvistik, Institutionen för svenska språket, Filosofiska institutionen, Institutionen för datavetenskap och Institutionen för informatik. Bedömargruppen granskar inte programmen som helhet utan endast de lingvistikinslag som ingår i dessa. I den mån planering och samordning av programmets olika kurser påverkar studenternas lingvistikstudier kommenterar vi detta.

Det finns möjlighet för doktoranderna att läsa grundutbildningskurser och tillgodoräkna sig dessa som forskarutbildningskurser. Om doktoranderna går en grundutbildningskurs ställs det dock högre krav vad avser litteratur och uppsats. Publikationer och presentationer vid internationella konferenser ger doktoranden poäng.

Doktorander undervisar på grundutbildningen i en omfattning som motsvarar fem till 20 procent av deras tjänster. Första gången en doktorand ska undervisa följer han/hon en erfaren lärare för att sedan kunna ta över kursen. Doktoranderna ges även extra tid för förberedelser. Bedömargruppen fick intrycket att doktoranderna var mycket nöjda med detta system.

Bedömning och rekommendationer

Forskning och forskarutbildning står stark inom lingvistik i Göteborg och institutionen är aktiv vad avser att hitta nya nischer och nya sätt att närma sig allmän språkvetenskap. Lärarna har goda möjligheter till forskning vilket också utnyttjas. Forskarutbildningen fungerar väl och det finns en stor initiativrikedom. Inom forskarutbildningen finns även en unik profil med inriktning mot neurolingvistik.

Institutionen för lingvistik i Göteborg har en tvärvetenskaplig profil på flera av sina kurser. Bedömargruppen anser att Göteborg har en bra fokusering på semantik, pragmatik, talspråksforskning, dialogforskning, neurolingvistik och kommunikation. Göteborg har en allmän syn på språket som en del av samhället som bedömargruppen anser är positiv.

Institutionen har varit framgångsrik vad avser att skaffa externa medel. Lärarnas forskning medför dock att undervisningen inom grundutbildningen till stor del sköts av visstidsanställda och icke disputerade lärare. Det finns en god samlad lärarkompetens på institutionen som inte tas tillvara tillräckligt för att tillfredsställa grundutbildningens behov. Beträffande doktoranderna finns det en risk att avhandlingsarbetet störs av att de måste ta på sig extra undervisning för att lösa lärarbristen.

Överhuvudtaget bör undervisningen och studenternas situation inom grundutbildningen ges ökad prioritet i förhållande till forskningen.

Ansträngningar måste göras för att försöka rekrytera fler studenter till fonetikkurserna. Det bör inrättas en lektorstjänst i fonetik om institutionen väljer att fortsätta att ha denna inriktning. Institutionen bör överväga att integrera fonetik med allmän språkvetenskap för att få fler studenter att välja fonetik.

Studenterna måste få bättre information om kursers uppläggning och bättre allmän service kring praktiska ärenden, såsom scheman och litteraturlistor. Institutionens nya webbplats är dock föredömlig.

Det finns en fragmentisering mellan de olika delkurserna och mellan nivåerna, såväl i de fristående kurserna som inom programmet. Detta problem är mer framträdande från och med B-nivån. Studenterna känner inte i

tillräcklig utsträckning att utbildningen utgör en helhet. Detta gör att de riskerar att uppleva slutresultatet som ytligt. Avhoppet från programmet kan bero på denna splittring. Lärarna bör därför bättre koordinera sin undervisning, särskilt när flera lärare delar på en kurs. Det behövs således mer samverkan mellan lärarna utöver tisdagskaffet, institutionskonferenserna och de terminsvisa lärarmötena. Ett annat sätt att tackla problemet med fragmentisering inom ämnet är att problemorientera undervisningen och samlas kring konkreta exempel som täcker in språkvetenskapens olika discipliner. Institutionen har ett stort videobibliotek som exempelvis kan användas i detta syfte.

Uppsatsseminariet och den kurs som förbereder för examensarbetet på datalingvistikprogrammet är ett positivt inslag som är uppskattat av studenterna. Även grundutbildningsseminariet på A-nivån är ett föredömligt sätt att låta studenterna närma sig vetenskap i allmänhet och lingvistikämnet i synnerhet. Ansträngningar bör göras för att öka undervisningsvolymen för studenterna på grundkurserna.

Kursvärderingarna inom allmän språkvetenskap samt återkopplingen av dessa måste fungera bättre. Utvärderingen bör inte avse ingående delkurser utan också hela tjugopoängsblock och ställas i relation till studenternas mål med utbildningen. Generellt bör institutionen utarbeta former för att öka studenternas medinflytande och möjlighet att delta i beslutsprocessen. Till exempel vore det rimligare om studentrepresentanterna i institutionsstyrelsen bestod av en student inom allmän språkvetenskap, en datalingvistikstudent och en doktorand.

Det finns en bra kursbredd på forskarutbildningen. Bedömaregruppen fick intrycket att doktoranderna i stort var nöjda med utbildningen. Möjligheten att som forskarutbildningskurser läsa utvidgade fördjupningskurser inom grundutbildningen är ett bra sätt att utnyttja de samlade resurserna. Det är positivt att doktoranderna ges poäng även för presentationer vid internationella konferenser, för den egna pedagogiska utbildningen och för publikationer.

Institutionens system att med hjälp av en erfaren lärare skola in doktoranderna i undervisningen och ge dem extra timmar för förberedelser är föredömligt.

Högskolan i Skövde

Bakgrund

Inom Institutionen för språk vid Högskolan i Skövde ges ett treårigt datalingvistikprogram som leder till kandidatexamen. Grundkursen inom programmet ges även som fristående kurs. Inom institutionen finns även ett antal andra språkämnen. Lärare från institutionen medverkar i ett kognitionsvetenskapligt program.

Antalet anställda lärare är mycket litet. Inom de datalingvistiska kurserna läsåret 2000/2001 tjänstgjorde, uttryckt i hela tjänster, sammantaget drygt två lektorer på heltid samt en professor med en fjärdedels tjänstgöring. Det fanns även två amanuenser som var engagerade i undervisningen. Två av lektorerna har 25 procents forskning. Arbetsbelastningen är dock sådan att en stor del av forskningen görs på fritiden. Undervisning i datavetenskapliga kurser inom programmet ges också av lärare vid Institutionen för datavetenskap.

En minoritet av studenterna på programmet kommer direkt från gymnasiet. Större delen av studenterna har arbetslivserfarenhet eller har studerat något annat ämne. Bland de sistnämnda finns många som har studerat språk. Söktrycket till programmet har minskat det senaste året.

Institutionen har god tillgång till lokaler och studenterna har tillgång till två datorsalar. Utöver de formella organen på institutionen finns det få beredande organ. Lärarna träffas på mer informell basis.

En stor del av undervisningen ges i grupper. Cirka en fjärdedel av undervisningen består av laborationer och projektarbeten med grupphandledning. Programmet består mestadels av block bestående av fempoängskurser. Studenterna kan under det tredje året välja mellan en tiopoängsuppsats och en tjugopoängsuppsats. De flesta väljer att skriva en tiopoängsuppsats. Många studenter avbryter sina studier på det datavetenskapliga programmet redan under det första året.

Kursvärderingar görs genom att två studentrepresentanter från varje kurs samlar in muntliga synpunkter från sina kurskamrater. Synpunkterna diskuteras sedan mellan studentrepresentanterna och berörda lärare och det skrivs minnesanteckningar från mötet som sedan lämnas till prefekten. I övrigt finns inte några formella strukturer för studentinflytande. En av de två representanterna i institutionsstyrelsen har de senaste tre åren varit datalingvistikstudent.

Bedömning och rekommendationer

De två första åren på programmet ger en bred introduktion till de olika delarna av datalingvistik och lingvistik. Under det sista året är dock fördjupningen inom datalingvistik otillräcklig.

Läraryrket är för litet för att upprätthålla en specialisering inom både flerspråkig textgenerering och talsyntes. Institutionen måste ompröva vad som är den bästa profilen för utbildningen. Detta bör göras utifrån vad som är bäst

för studenten för ett framtida arbete med språk och talteknologi inom näringslivet. Programmet och dess innehåll och inriktning måste ses över och en plan bör utarbetas för hur det ska förbättras utifrån de förutsättningar som finns. Programmet bör samordnas mer med ett nystartat program i språk och multimedier.

Med utgångspunkt i kursplanerna anser bedömargruppen att programmets kurser inom datalingvistik och lingvistik är godtagbara var och en för sig men att dessa inte samordnas tillräckligt med de datainriktade kurser som anordnas av Institutionen för datavetenskap. Detta får till följd att även studenternas studier i lingvistik blir lidande. Utbildningen bildar således inte i tillräcklig utsträckning en helhet. De datavetenskapliga och språkliga delarna av utbildningen måste integreras bättre. Integration behövs även i de delar av utbildningen där maskinöversättning och de tekniska aspekterna av människa–datorinteraktion är nära knutna till lingvistiska data och lingvistisk analys. Denna integration gäller även de moment som berör språkbaserade kommunikationsmodeller.

Forskningsanknytningen bör stärkas genom att lärarna får mer tid till forskning. Lärarna i ämnet bör även här öka sitt samarbete med Institutionen för datavetenskap. Studenternas arbete på magisternivå bör inte räknas som forskning.

Institutionen bör ge mer uppmärksamhet till människa–datorinteraktion och till nya digitala medier. Detta kan locka fler studenter, är mer praktiskt användbart och är ett naturligt område för samarbete mellan språkinstitutioner och datavetenskapliga institutioner.

Bedömargruppen uppfattade lärarsituationen som problematisk. Med nuvarande organisation kan, trots stort engagemang från kursledningen, studenternas legitima krav på kvalitativt och kvantitativt adekvat undervisning inte till fullo uppfyllas.

Studenterna bör ges bättre handledning i hur man skriver akademiska uppsatser och institutionen bör vara mer kritisk i bedömningen av uppsatserna. Praktiskt taget samtliga uppsatser har åsatts betyget VG.

Institutionen måste på ett bättre sätt ta hand om de studenter som riskerar att avbryta sina studier genom att följa upp dem med olika åtgärder.

Bedömargruppen anser att studenterna vid sidan av det nuvarande muntliga kursvärderingssystemet måste ha möjligheter till anonyma kursvärderingar. Utvärderingen bör inte enbart avse ingående delkurser utan också hela tjugopoängsblock och ställas i relation till studenternas mål med utbildningen.

Det finns ett behov av ökad information till presumtiva sökande och till dem som har blivit antagna. De blivande studenterna måste få klart för sig vad det datalingvistiska programmet är för typ av utbildning och vad det kan leda till. Även skillnaderna i jämförelse med de övriga programmen på högskolan måste klargöras tydligare.

Linköpings universitet

Bakgrund

Inom Institutionen för språk och kultur vid Linköpings universitet finns ämnet lingvistik som ges i form av en fristående kurs i allmän språkvetenskap, från A- till D-nivå. Institutionen ger även kurser i lingvistik för det kognitionsvetenskapliga programmet. Inom institutionen ryms även andra språkämnen samt forskarskolan Språk och kultur i Europa¹⁰.

Antalet anställda lärare är mycket litet. Under läsåret 2000/2001 fanns två lektorer i lingvistik knutna direkt till grundutbildningen. En tredje lärare, en adjunkt i engelska, tas in särskilt för de fonetikmoment som ingår i grundkursen. De tre lärarna har inget utrymme för forskning men två av dem har varit ansvariga för vissa kurser på forskarutbildningsnivå inom andra ämnen på fakulteten. Inom institutionens forskarskola finns både disputerade forskare och doktorander med bakgrund i lingvistik och forskning inom flera områden av den allmänna språkvetenskapen. Dessa personer är dock inte verksamma inom grundutbildningen. Det finansiella läget är bekymmersamt och fakulteten har fått gå in och stödja grundutbildningen i ämnet med motsvarande en halv tjänst.

Utbildningen är liten till sin omfattning och har få studenter. Ämnet har haft ett minskande söktryck de senaste åren. De flesta studenter som läser allmän språkvetenskap i Linköping har inte läst något annat ämne tidigare. Det är vanligt att studenter börjar läsa allmän språkvetenskap som fristående kurs som en förberedelse för studier på det kognitionsvetenskapliga programmet.

Lokaltillgången och datorkapaciteten för studenterna inom ämnet är tillfredsställande och institutionen har fått projektpengar från fakulteten för att utveckla ett nytt språklaboratorium för multimedial språkundervisning.

Det finns inga formella interna organ för samverkan mellan lärare, eller mellan lärare och studenter inom allmän språkvetenskap. Detta kan delvis förklaras av att antalet lärare och studenter är så litet.

På grund av att antalet studenter är litet kan undervisningen bedrivas i lektionsform och i små grupper, sällan större än 15 studenter. Kurserna bedrivs i block om fem poäng, förutom på B-nivå där det finns en tiopoängskurs i språkteori. Antalet undervisningstimmar har minskat och stora delar av undervisningen bedrivs numera genom egen litteraturläsning. På D-nivå har studenterna givits möjlighet att delta i seminarier inom andra ämnen. Samläsning mellan studenterna på det kognitionsvetenskapliga programmet och studenterna inom allmän språkvetenskap har endast utnyttjats i undantagsfall då skillnaderna mellan utbildningarna är för stora.

Det finns inget system med studentrepresentanter, studieråd eller liknande, för att kanalisera studenternas åsikter utöver kursvärderingar och de informella kontakterna under lektionstid. För de studenter som läser på det kognitionsvetenskapliga programmet utvärderas kurserna regelbundet och den student-

¹⁰ Forskarskolan för Språk och kultur i Europa ingår inte i denna utvärdering.

styrda sektionen är ansvarig för genomförandet. Det görs även uppföljningsmöten med läraren. För dem som läser allmän språkvetenskap genomförs kursvärderingar endast sporadiskt. Vid platsbesöket fick bedömaregruppen intrycket att utvärderingar har gjorts över hela kursblock men sällan på enskilda kurser.

Bedömning och rekommendationer

Det låga antalet studenter inom ämnet möjliggör små grupper och en nära kontakt mellan lärare och studenter, vilket uppskattas av studenterna. Systemet att låta studenterna tillgodoräkna sig deltagande i andra ämnens seminarier är ett föredömligt initiativ för att gynna tvärvetenskapligheten.

Studenterna har rätt till en utbildning med forskningsanknytning. Att ingen av de lärare som är verksamma i grundutbildningen har tid avsatt för forskning är därför allvarligt. Lärarna måste ges utrymme för forskning. I Linköping finns det även lingvister som aldrig utnyttjas i utbildningen i allmän språkvetenskap. Dessa är kopplade till andra projekt såsom forskarskolan Språk och kultur i Europa och Tema Kommunikation samt Institutionen för datavetenskap. Åtgärder måste vidtas så att även dessa personer får utrymme för undervisning och engagemang inom grundutbildningen i lingvistik. Institutionen bör således göra en omorganisering av lärarresurserna inom ämnets grundutbildning.

Den student inom allmän språkvetenskap som bedömaregruppen mötte ansåg sig ha goda informella kontakter med lärarna, men det uppväger inte avsaknaden av kursvärderingar. Skriftliga och anonyma kursvärderingar ger, även om studentgrupperna är små, ett visst anonymitetsskydd och är nödvändiga för dokumentation och uppföljning av verksamheten. Goda exempel kan här hämtas från utvärderingarna inom det kognitionsvetenskapliga programmet. Utvärderingen bör inte bara avse ingående delkurser utan också hela tjugopoängsblock och ställas i relation till studenternas mål med utbildningen.

Utöver kursvärderingar bör man överväga att också införa ett mer formaliserat system för studentinflytande, med exempelvis studentrepresentanter i olika planeringsgrupper.

Bedömaregruppen uppfattar kursutbudet såsom det framställs i kursplanerna som något snävt. Bedömaregruppen menar att lingvistikämnet i Linköping behöver breddas med mer allmänlingvistisk lärarkompetens än den inriktning lärarna nu sammantaget representerar.

Informationsstrukturerna inom institutionen är oklara. Alla lärare som är verksamma inom ämnet måste göras delaktiga i planeringen av kurser och i val av litteratur. Vissa kursplaner har bedömaregruppen funnit vara inaktuella och de måste därför ses över och uppdateras.

Kvaliteten på de examensarbeten bedömaregruppen har läst visade sig vara mycket ojämn och ett av arbetena borde exempelvis inte ha godkänts i befintligt skick.

Lunds universitet

Bakgrund

Institutionen för lingvistik i Lund har utbildningsinriktningar mot allmän språkvetenskap och mot fonetik från A- till D-nivå. Institutionen ger även kurser inom universitetets logopedutbildning och audionomutbildning. Institutionen är specialiserad inom prosodi, språkinlärning och språktypologiska studier.

Under läsåret 2000/2001 bestod lärarkåren, uttryckt i hela tjänster, sammantaget av nära fyra professorer, fyra lektorer och två forskarassistenter. Samtliga lärare har möjlighet till forskning i sin tjänstgöring med minst 20 procent. Doktoranderna medverkar också i undervisningen, från 10 till 20 procent av sin tid. Som stöd finns en poänggivande pedagogisk kurs som ett antal doktorander har deltagit i. Några av lärarna har också deltagit i den universitetspedagogiska utbildning som erbjuds.

Institutionen har en besvärlig ekonomisk situation, som man bland annat hoppas kunna åtgärda genom att få fler externa uppdrag samt genom att öka examinationen.

Av det totala antalet studenter har flertalet tidigare läst andra ämnen, främst andra språk, men det finns även studenter med en bakgrund inom samhällsvetenskapliga ämnen. Institutionen har infört en mycket uppskattad välkomstvecka för de nya studenterna.

Informationen och den interna diskussionen på institutionen sker mestadels på informell väg. Med stöd av institutionen har dock studenterna nyligen bildat ett studentråd vars företrädare, förutom vid institutionsstyrelsemötena, regelbundet träffar prefekten.

Undervisningen bedrivs i form av en kombination av lärarledda lektioner, föreläsningar och laborationer/gruppövningar. Lund har ett mycket stort utbud av delkurser om fem poäng. Antalet kurser med praktiska moment har ökat de senaste åren efter önskemål från studenterna. I syfte att hjälpa studenterna genom uppsatsprocessen ger institutionen uppsatsseminarier på C- och D-nivå i allmän språkvetenskap och fonetik.

Förekomsten av kursvärderingar varierar beroende på lärare. En uppskattning baserad på de svar bedömargruppen fick vid platsbesöket är att endast drygt hälften av kurserna utvärderas skriftligt.

Avgörande för rekrytering av doktorander är kvaliteten på den sökandes C- och D-uppsatser. Institutionen försöker ha en bihandledare till varje doktorand. Kurskraven är olika. För doktorander inom allmän språkvetenskap är kravet 80 poäng och för fonetikdoktorander 60 poäng. Institutionen har fem doktorander inom fonetik och tio inom allmän språkvetenskap. Tre doktorander är externt finansierade. Det finns vissa skillnader i förutsättningar mellan doktorander med doktorandtjänst och dem med externa medel. De externt finansierade doktoranderna har i vissa fall varit mer beroende av stipendier för exempelvis inköp av datorer, men kan ha större resurser exempelvis till resor.

Forskarutbildningsreformens begränsningar vad avser doktorandernas personliga finansiering har inneburit att kursdelen inom fonetik måste kortas ner. Institutionen har även försökt samordna kurserna på ett bättre sätt. Det tvärvetenskapliga samarbetet förstärks genom de olika sektionsskurser som erbjuds doktoranderna, vilket har blivit vanligare. Dessa kurser är också uppskattade av doktoranderna. Under läsåret 2000/2001 anordnade institutionen inga egna forskarutbildningskurser.

Lunds universitet satsar på ett nytt centrum, Språk och litteraturcentrum, med ett humanistlaboratorium med forsknings- och undervisningsfaciliteter för språk, kultur och kognition. Genom detta nya språkcentrum menar institutionen att ämnet kommer att få en större integrerad forsknings- och laborationsmiljö.

Bedömning och rekommendationer

Institutionen bör fortstätta att anordna den nyligen införda välkomstveckan för nya studenter. Den studentkontakt som denna föredömliga introduktion ger bör också följas upp när studenterna når de högre nivåerna.

Uppsattsseminariet är ett positivt inslag i strävan att examinera fler studenter. Institutionen bör också överväga att tydligare förbereda studenterna redan på B-nivå för C-uppsatsen till stöd för valet av ämne och för diskussion om referenslitteratur. Valet av inriktning mellan B- och C-nivån bör göras tidigare och informationen om det kommande valet borde ligga redan vid slutet av A-nivån.

Det är positivt att fonetik och allmän språkvetenskap ligger inom samma block inom A-kursen och delvis inom B-kursen. Det krävs dock att det finns lärare som har kompetens att både genomföra A-kurserna och att följa upp dem som senare specialiserar sig inom någon av de olika inriktningarna.

Rutinerna för skriftliga och anonyma kursvärderingar måste förbättras och en återkoppling måste göras. Avsaknaden av systematiskt genomförda kursvärderingar är den enskilt största bristen som bedömargruppen funnit i Lund. Även om det finns goda möjligheter till informella kontakter mellan lärare och studenter så är det viktigt att det finns ett väl fungerande system för kursvärderingar och uppföljning. Utvärderingar bör inte bara avse delkurser utan också hela tjugpoängsblock och ställas i relation till studenternas mål med utbildningen.

Alla studenter måste också få kännedom om och involveras i utvecklingsarbetet på institutionen. Studentrepresentanter bör ha rätt att delta i de olika beredande organ som finns på institutionen och vara delaktiga i utvecklingsarbetet, exempelvis när nya kursplaner ska tas fram. Det på institutionen nybildade studentrådet är ett positivt inslag i detta arbete, men arbetet i rådet måste stödjas mer av institutionen.

Tillgången på datorer på institutionen är god. Däremot bör datorsalarna utöka sina öppettider under kvällstid.

En styrka med forskarutbildningen i lingvistik i Lund är det stora antalet doktorander vilket medverkar till att skapa en kreativ miljö. Med det nya språkcentrumet kan denna miljö stärkas ytterligare. Institutionen bör dock sträva efter att hålla forskarutbildningskurser mer regelbundet och i takt med doktorandernas avhandlingsarbete. Den språkvetenskapliga sektionens försök att samordna kurser mellan olika ämnen är ett positivt steg i denna riktning.

Institutionen bör se över skillnaden i förutsättningar mellan forskarstuderande inom externa projekt och dem som har doktorandtjänst vid institutionen. Skillnaderna mellan de olika grupperna är något som doktorander lyft fram som otillfredsställande. En studierektor för forskarutbildningen kan underlätta en samordning mellan doktorandgrupperna.

Institutionen bör sträva efter att snarast återbesätta professuren inom allmän språkvetenskap.

Stockholms universitet

Bakgrund

Institutionen för lingvistik har avdelningar för vart och ett av de fyra ämnena allmän språkvetenskap (ASV), datorlingvistik, fonetik och teckenspråk. Institutionen deltar också i logopedutbildningen vid Karolinska institutet. Typologi, universalier, kontaktlingvistik och språkinlärning är de områden institutionen specialiserat sig på inom allmän språkvetenskap. Inom fonetik är institutionen specialiserad på typologi och dialektologi, talutveckling, paralingvistik och stilistik. Korpuslingvistik och formalisering av diskursstruktur är specialområden inom datorlingvistik. Avdelningen för teckenspråk är specialiserad på teckenspråkets struktur. Utöver den reguljära utbildningen har institutionen specialutbildningar för lärare i dyslexi.

På institutionen fanns läsåret 2000/2001 tre professorer, en i vardera allmän språkvetenskap och fonetik och en i teckenspråk. Därutöver hade institutionen, uttryckt i hela tjänster, sammantaget drygt tio lektorer. En professur i datorlingvistik är under tillsättning. Datorlingvistiken har saknat disputerad lärare i ett par år och undervisningen har skötts av vikarierande lärare och doktorander. Teckenspråklärarna har egen forskning i teckenspråk. Lärarna kan ägna en förhållandevis stor del av sin tid åt forskning tack vare den stora andelen extern finansiering. Disputerade lärare, inklusive professorer, undervisar i genomsnitt en tredjedel av sin tid. Undervisningen sköts i stor utsträckning av externa lärare och i viss mån av adjunkter och doktorander.

Efter en gemensam grundkurs i lingvistik väljer studenterna inriktning mot allmän språkvetenskap eller fonetik som kan läsas till D-nivå. Betydligt fler väljer allmän språkvetenskap än fonetik. Datorlingvistik kan väljas från och med C-nivå av dem som läser allmän språkvetenskap. Av dem som fortsätter efter B-nivån är det en förhållandevis stor del som väljer datorlingvistik.

Institutionen vid Stockholms universitet är den enda i Sverige som bedriver utbildning i teckenspråk på akademisk nivå. Institutionen ger två grundutbildningar i teckenspråk, nämligen grundkurs för studerande med förkunskaper i teckenspråk (80 poäng) och grundkurs i teckenspråk som nybörjarspråk (80 poäng). Grundkursen för studerande med förkunskaper (framför allt döva studerande) tar bara in studerande vart tredje år, och kursen ges på halvfart. Det är möjligt att byta från grundkursen i teckenspråk som nybörjarspråk efter 60 poäng till påbyggnadskurs i teckenspråk för studerande med förkunskaper. Grundkursen för studerande med förkunskaper kan leda vidare till forskarutbildning i teckenspråk. I alla tre utbildningarna ingår lingvistik som stödämne, men utan något överlapp med den övriga lingvistikutbildningen.

Liksom vid många andra institutioner tenderar institutionens studenter att inte bli färdiga med sina C- och D-uppsatser inom avsedd tid. För att få fler studenter att bli klara ger institutionen stöd i form av en särskild uppsatskurs med slutdatum för olika delar av arbetet. Erfarenheten är dock att detta inte räcker.

Institutionen har ett ambitiöst handlingsprogram för sitt kvalitetsarbete. Minst en studiedag om pedagogik anordnas varje termin, gemensam för hela institutionen.

Alla kurser utvärderas skriftligt och resultatet diskuteras vid till exempel genomgång av tentamen. Utvärderingarna avser enstaka kurser och inte hela terminsblock. Resultatet utgör en del av underlaget för planeringen av nästa kurstillfälle. Studenterna gör utvärderingarna direkt på nätet. Sedan den nätbaserade utvärderingen infördes har andelen studenter som deltar minskat. Till skillnad från kurserna inom grundutbildningen utvärderas inte forskarutbildningskurserna systematiskt. I allmän språkvetenskap utvärderas forskarutbildningen dock inom ramen för regelbundna möten.

Institutionen har doktorander inom alla fyra ämnena men cirka hälften gör sin forskarutbildning inom allmän språkvetenskap. Rekryteringen sker framför allt bland studenter från institutionens egen grundutbildning. En tredjedel av doktoranderna finansieras genom fakultetsanslag. Majoriteten av de andra finansierar sin forskarutbildning genom studielån eller anställning utanför institutionen.

Tillgången på forskarutbildningskurser varierar, men rena läskurser är mindre vanliga. Doktoranderna som arbetar med kursdelen av forskarutbildningen är för få för att institutionen ska kunna ge många olika kurser, eller ge kurser ofta. Till en del kan doktoranderna få läsa sådana kurser på C-/D-nivå som de inte läst tidigare. I den mån andra institutioner ger relevanta forskarutbildningskurser kan doktoranderna följa dem. Det gäller inte minst inom datorlingvistik.

Bedömning och rekommendationer

En lösning på bristen på lärare i datorlingvistik måste hittas framför allt genom att den vakanta professuren tillsätts. Institutionen bör analysera om det kan finnas en koppling mellan datorlingvistikens inriktning och svårigheterna med att rekrytera lärare. Institutionen bör öka inslaget av datorlingvistik i grundkurserna för att öka intresset för denna inriktning bland studenterna. Man bör därvid undersöka möjligheten att bredda institutionens kursutbud för att attrahera fler studenter, till exempel med kurser i tillämpad lingvistik och nya digitala medier. I nuläget förefaller kursutbudet ganska smalt.

Den ojämna progressionen mellan B- och C-nivåerna bör ses över. Man bör även överväga lämpligheten i att samma kurser kan läsas på både C- och D-nivå. Den tid som läggs på olika moment kan också behöva ändras.

Institutionen bör utveckla datorlingvistikutbildningen så att den bättre förbereder studenterna för ett arbete inom talteknologiska företag i stället för att, som nu, snarare vara en breddningsutbildning för allmänlingvister.

De döva och de hörande studenterna har ett nära samarbete. Att båda kurserna ges av samma institution är en stor tillgång för de hörande studenterna. Även om teckenspråksundervisningen är utbildning i ett specifikt språk

och inte i lingvistik bör institutionen överväga hur avdelningen för teckenspråk och övriga delar av institutionen kan integreras för att berika varandra. För att ge de döva studenterna större möjligheter att delta i olika delar av institutionens verksamhet bör tillgången till teckenspråkstolkar säkras.

Dimensioneringen av teckenspråksundervisning som nybörjarspråk bör ses över med sikte på att anta fler studenter till framför allt grund- men också forskarutbildning. Undervisningen skulle bli effektivare om det fanns en webbkamera att tillgå i universitetets lärostudie. Vidare bör studenternas arbeten kunna spelas in på teckenspråk, på cd eller dvd.

Kursvärderingssystemet bör byggas ut så att det omfattar även forskarutbildningskurserna. Återkopplingen till studenterna bör göras tydligare och mer enhetlig. Grundutbildningens utvärderingar kan också lämpligen göras både efter delkurser och efter hela tjugopoängsblock och bör ställas i relation till studenternas mål med utbildningen.

Institutionen kan behöva anpassa kraven på kurspoäng och undervisning på grundutbildningen. Doktoranderna bör i första hand undervisa inom områden som ligger nära deras avhandlingsarbete och bör få räkna in mer tid till förberedelser i undervisningsskyldigheten.

Umeå universitet

Bakgrund

Utbildningen i lingvistik bedrivs vid en institution som också omfattar utbildning i filosofi. Huvudämnena i lingvistik är allmän språkvetenskap (ASV) och fonetik. Ämnena finns på A–D-nivå. Därutöver deltar lärarna i undervisningen på logopedutbildning och på ett kognitionsvetenskapligt program. Institutionen har också nyligen introducerat ett program, Talkommunikation och teknologi 160 poäng, sammansatt av befintliga kurser i lingvistik, matematik och datavetenskap. Programmet har dock aldrig startat på grund av ett för litet antal sökande.

På fonetiksidan är prosodi sedan länge ett centralt forskningsområde och inom allmän språkvetenskap var språkteknologisk forskning tidigare framträdande. Generativ syntax, barns talutveckling samt psykolingvistik har varit andra specialområden. Deltagandet i programutbildningarna påverkar utbildningen i tvärvetenskaplig riktning.

Antalet anställda lärare är litet. Sammantaget fanns läsåret 2000/2001, uttryckt i hela tjänster, knappt två lektorer, drygt en adjunkt och knappt en forskningsassistent. Professuren i allmän språkvetenskap var vid platsbesöket vakant och har sedan dess dragits in. Undervisningen sköts i huvudsak av en fast anställd disputerad lärare. I fonetik finns en ämnesprofessor, tjänstledig fram till januari 2002, och en befordrad professor. Den senare undervisar i mycket liten utsträckning på grundkursen.

Lingvistikdelen av institutionen har ansträngt ekonomi. Antalet studenter som läser A-kursen i lingvistik och de följande kurserna i allmän språkvetenskap eller fonetik som fristående kurser är i dag så litet att det inte kan bära kostnaderna för undervisningen. Undervisningen hålls till en del uppe med hjälp av medel för andra kurser än de fristående ämneskurserna.

Söktrycket är lågt och alla behöriga sökande antas. De flesta studenterna läser bara den grundläggande tjugopoängskursen som är gemensam för allmän språkvetenskap och fonetik. Av dem som fortsätter väljer mycket få att läsa fonetik.

För fonetikundervisningen finns särskilda lokaler. Umeå universitet har också nyligen byggt upp en humanistisk IT-miljö, HumLab, med avancerad datorutrustning för bland annat kurser och gästföreläsningar i gränsöverskridande projekt.

De informella kontakterna mellan studenter och lärare verkar vara goda men studentinflytandet inbegriper inte deltagande i planeringsgrupper och lärarmöten. Rutiner för kursvärderingar finns beskrivna i ett handlingsprogram men i realiteten varierar formen för och ambitionsnivån på utvärderingarna. Kursvärderingar används inte konsekvent i utvecklingen av kurserna och förekommer inte på doktorandnivå.

Läsåret 2000/2001 fanns två doktorander i allmän språkvetenskap och två i fonetik. Inga nya doktorander i allmän språkvetenskap kommer att antas så länge ämnet bara förfogar över en disputerad lärare. Med det lilla antal studenter som fortsätter studierna på C-/D-nivå ser institutionen rekryteringen av doktorander som ett stort problem.

De forskarstuderande uppmanas att gå en pedagogisk kurs på universitetet men det finns ingen generell pedagogisk introduktion för de doktorander som undervisar.

Bedömning och rekommendationer

Lokaler och utrustning för fonetikundervisning är utmärkta.

Lingvistikämnet inrättades vid Umeå för att vara ett stöd- och metodämne för språken. Trots att det borde finnas stora fördelar med ett samarbete med övriga språkinstitutioner kring undervisningen i grundläggande språkvetenskap och fonetik har inget samarbete förekommit. Den humanistiska fakultetens ledning bör se över hur ett samarbete kan etableras mellan lingvistik och språkinstitutionerna för att bättre utnyttja den samlade lärarresursen.

Lärarkompetensen i allmän språkvetenskap behöver stärkas. De lärare som finns är för få och har inte kompetens att täcka alla de områden som ingår i utbildningen. De är också för få för att räcka till som handledare för studenter på högre nivåer.

Mer bör göras för att få blivande studenter att välja lingvistik. Ett exempel är att använda HumLab för att öka intresset för ämnet. En ändrad uppläggning av utbildningen kan också göra fler studenter intresserade. Institutionen kan till exempel pröva längre tematiska block med problemorienterade inslag som alternativ eller komplement till dagens fempoängskurser.

Om institutionen vill satsa på ett nytt magisterprogram på temat kommunikation och teknologi bör programmet dels arbetas om så att det blir mer sammanhängande, dels marknadsföras bättre.

Man måste mer aktivt rekrytera studenter till fonetikkurserna. Det finns flera åtgärder institutionen kan vidta inom ramen för nuvarande resurser: låta professorn undervisa på A-nivå, engagera studenterna i forskningsprojekt, aktivt presentera B-kurserna för A-studenterna och inte lägga fonetikinslagen i A-kursen först efter det att studenterna gjort sina val till B-kursen.

Studenterna bör i större utsträckning kunna delta i utvecklingen av kurserna. Institutionen bör utveckla en strategi för användning och uppföljning av kursvärderingar. Utvärderingen bör inte bara avse ingående delkurser utan också hela tjugopoängsblock och ställas i relation till studenternas mål med utbildningen.

Rekryteringen till högre fördjupningsnivåer både i ämnet allmän språkvetenskap och fonetik är svag. Det innebär samtidigt att underlaget för rekryteringen till forskarutbildningen sviktar. Bedömgargruppen ser därför skäl till att universitetets ledning överväger vilka framtida förutsättningar Institutionen

för lingvistik och filosofi har att ge forskarutbildning inom de båda inriktningarna allmän språkvetenskap och fonetik. Universitetet bör enligt gruppens mening dels bilda sig en uppfattning om hur institutionen ska kunna förse sitt forskarutbildningsprogram med kurser, dels ta ställning till om tillgången till handledarkompetens för forskarutbildningen är tillräcklig.

Uppsala universitet

Bakgrund

Vid institutionen för lingvistik vid Uppsala universitet finns det en inriktning mot allmän språkvetenskap från A- till D-nivå samt ett program inom inriktningen datorlingvistik, Språkteknologiska programmet. Även andra ämnen ingår i det språkteknologiska programmet. Programmet leder till magisterexamen. Institutionen är specialiserad på flerspråkighet och språkinläring samt typologi inom allmän språkvetenskap, respektive maskinöversättning inom datorlingvistik.

Lärarkåren bestod läsåret 2000/2001 av två professorer i datorlingvistik respektive lingvistik (tidigare fonetik) samt tre lektorer med varierande inslag av undervisning i sina tjänster. Professorn i datorlingvistik har förhållandevis mycket undervisning. Institutionen förlitar sig till stor del på timplärare. Samtliga fast anställda lärare har möjlighet till forskning med minst 30 procent av tjänsten. Lärarna ges också möjlighet att gå pedagogiska kurser vilket de flesta har gjort.

Den ekonomiska situationen är problematisk. Institutionsledningen upplever att man har alltför stora universitetsgemensamma kostnader. För att komma till rätta med dessa har institutionen minskat antalet valfria kurser samt ökat samläsningen mellan språkteknologistudenterna och dem som läser fristående kurser.

Den största studentgruppen följer det språkteknologiska programmet. De flesta av studenterna på grundutbildningen är kvinnor och en majoritet har erfarenhet från tidigare högskolestudier, flera genom olika språkkurser.

Studenterna på programmet har tillgång till två datorsalar, som är utrustade med speciell programvara för undervisningen, och ett mindre uppehållsrum. Studenter som läser allmän språkvetenskap har inte tillgång till någon datorsal på institutionen utan hänvisas till de gemensamma datorsalarna på Språkvetenskapligt centrum.

Inom institutionen finns flera olika interna samarbetsorgan för personal och studenter. Det finns kollegiemöten där alla lärare deltar och där utbildningen diskuteras generellt. För de olika ”spåren” inom språkteknologiprogrammet finns särskilda ”spårmöten” där de som är berörda deltar.

Språkteknologiprogrammet har också ett speciellt programråd med representanter för de olika årskurserna. Utöver dessa mer formella möten finns även måndagsmöten där samtliga anställda deltar.

Kurserna är förutom examensarbetena uppbyggda av fempoängskurser. Inom programmet planeras kurserna i ämnesmässiga teman, så kallade spår: grammatik (inklusive datamaskinell grammatik), semantik (inklusive datamaskinell semantik, diskurs och logik), datavetenskap (inklusive matematik och matematisk lingvistik) och tillämpad språkteknologi. I syfte att hjälpa studenter som halkat efter och därmed komma till rätta med hotande avhopp från utbildningen ordnade institutionen sommaren 2001 undervisning i form av

en matematik- och en programmeringsstuga. De som deltog var nöjda och stannade kvar på programmet. Mer erfarna studenter anlätades för att hålla dessa kurser.

Institutionen har ett datoriserat system för kursvärderingar. Förutom utvärdering efter kurser/delkurser utvärderas utbildningen också genom en enkät efter cirka en tredjedel av kurstiden för att möjliggöra eventuella ändringar under pågående kurs. Lärarna diskuterar sedan resultatet med studenterna och en kursrapport skrivs och lämnas till studierektorn. Studierektorn ansvarar också för att utbildning under hela terminer utvärderas i sin helhet.

En viktig länk mellan studenten och institutionen är amanuensen, som är en halvtidsanställd äldre student. Amanuensen arbetar bland annat med sammanställning av kursvärderingar, viss studievägledning och viss grundläggande undervisning.

Rekryteringen av doktorander till forskarutbildningen i lingvistik sker främst via kursen lingvistik D medan rekryteringen av doktorander till forskarutbildningen inom datorlingvistik har varit mer varierad. Doktoranderna undervisar cirka 20 procent av sin tid. Tre av institutionens doktorander är antagna till forskarutbildningen i datorlingvistik, de övriga till utbildningen med ämnesbeteckningen lingvistik. Av doktoranderna har tre fjärdedelar extern finansiering och en fjärdedel doktorandtjänst på fakultetsmedel. Tre av doktoranderna har bihandledare.

Eftersom doktoranderna är få ges inte forskarutbildningskurserna regelbundet. Doktoranderna har fått tillgodoräkna sig vissa kurser från grundutbildningens D-nivå. De har även möjlighet att gå kurser som anordnas externt. Antalet kurser med regelrätt undervisning har varit få. Den stora spridningen av ämnen bland doktoranderna försvårar genomförandet av sådana kurser.

Bedömning och rekommendationer

Institutionen ägnar mycket uppmärksamhet åt studenterna. Genom det föredömliga kursvärderingssystemet och genom de olika interna samarbetsorganen har institutionen för lingvistik i Uppsala en nära studentkontakt som främjar ett positivt klimat vid institutionen.

Utbildningsplanen för språkteknologiprogrammet är väl utformad. Med hänsyn till det låga lärarantalet kunde det dock vara bra om institutionen övervägde att fokusera något mer på vissa inriktningar inom datorlingvistik där institutionen står stark, såsom språkteori. Institutionen har också en väl övervägd uppläggnings av de fristående kurserna. Litteraturlistorna är väl genomarbetade och relevanta för de olika inriktningarna inom ämnet även om bedömargruppen fick intrycket att litteraturen vid institutionsbiblioteket bör förnyas något, både inom allmän språkvetenskap och datorlingvistik.

Institutionen har sina lokaler på ett större språkcentrum tillsammans med ett fyrtiotal andra språkämnen. Bedömargruppen noterar dock att utbildningen i de språk som finns vid Uppsala universitet inte på något nämnvärt sätt avspeglas i institutionens verksamhet.

Institutionens största problem är bristen på lärare och det stora antalet timlärare. Med endast ett fåtal lektorer och ett stort antal timanställda lärare uppstår problem med att hålla samman kurser och hålla en enhetlig inriktning på utbildningen. Att i så stor utsträckning förlita sig på timlärare kan ge bristande kontinuitet och skapar osäkerhet kring scheman och kursuppläggning. Ansträngningar bör göras för att rekrytera fler fast anställda lärare. Detta skulle ge en mer balanserad undervisningssituation. Vid rekryteringen bör institutionen överväga att skapa grupper av forskare som kan samarbeta inom samma områden inom forskning och utbildning, snarare än att söka personer med annan forskningsinriktning än de befintliga.

Det låga antalet studenter inom allmän språkvetenskap är ett problem för institutionen. Studenterna inom allmän språkvetenskap är också eftersatta i förhållande till datorlingvistikstudenterna. Detta är något institutionen kan försöka ändra, exempelvis genom att ge dem bättre tillgång till datorsalar och uppmuntra till större engagemang och "vi-känsla".

Institutionen bör på olika sätt öka ansträngningarna att rekrytera studenter. Studenterna bör tidigt i samband med antagningen och i utbildningens inledning få veta vad de kan förvänta sig av utbildningen, exempelvis genom att få lyssna till olika föreläsare från arbetslivet som berättar om vad studierna kan leda till.

Institutionen bör, trots resursbrist, fortsätta med stödundervisning inför terminsstarten för studenter med potentiella problem.

Institutionen rekommenderas att vidta åtgärder för att skapa en mer omfattande forskningsmiljö för doktoranderna. Institutionen kan exempelvis samverka mer med övriga institutioner inom fakulteten och med andra lärosäten i Sverige samt med nationella forskarskolor.

Högskoleverkets rapportserie från år 2000 och framåt

- Rätt juristutbildning? Utvärdering av juristutbildningar
Högskoleverkets rapportserie 2000:1 R
- Forskarskolor – ett regeringsuppdrag
Högskoleverkets rapportserie 2000:2 R
- Journalistutbildningarna i högskolan
Högskoleverkets rapportserie 2000:3 R
- Högskolestudier och funktionshinder
Högskoleverkets rapportserie 2000:4 R
- Utbildning inom vård och omsorg – en uppföljande utvärdering
Högskoleverkets rapportserie 2000:5 R
- Utvärdering av Socionomutbildningar
Högskoleverkets rapportserie 2000:6 R
- Förnyad granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Jönköping
Högskoleverkets rapportserie 2000:7 R
- Lärosätens arbete med jämställdhet, studentinflytande samt social och etnisk mångfald
Högskoleverkets rapportserie 2000:8 R
- Goda exempel
Hur universitet och högskolor kan arbeta med jämställdhet, studentinflytande och social och etnisk mångfald
Högskoleverkets rapportserie 2000:9 R
- Tentamen: "Plussning" och begränsning av antalet tillfällen
Högskoleverkets rapportserie 2000:10 R
- Designutbildningar i Sverige. En utredning och utvärdering.
Högskoleverkets rapportserie 2000:11 R
- Högskoleprovet – Gårdagens mål och framtida inriktning
Högskoleverkets rapportserie 2000:12 R
- Eldsjälar och institutionell utveckling
Högskoleverkets rapportserie 2000:13 R
- Antagning till högskolan – erfarenheter och visioner
Högskoleverkets rapportserie 2000:14 R
- Att leda universitet och högskolor. En uppföljning och analys av styrelsereformen 1998
Högskoleverkets rapportserie 2000:15 R
- Högskolornas tillämpning av EG-direktiv i sjuksköterskeutbildningen och barmomskeutbildningen
Högskoleverkets rapportserie 2000:16 R
- Sexuella trakasserier mot studenter – högskolornas åtgärder
Högskoleverkets rapportserie 2000:17 R
- Livslångt lärande som idé och praktik i högskolan
Högskoleverkets rapportserie 2001:1 R
- Nationella ämnes- och programutvärderingar
Högskoleverkets rapportserie 2001:2 R
- Vilken betydelse har utländsk bakgrund för resultatet på högskoleprovet?
Högskoleverkets rapportserie 2001:3 R
- Examensrättsprövning – utgångspunkter och tillvägagångssätt för Högskoleverkets examensrättsprövning
Högskoleverkets rapportserie 2001:4 R
- Förnyad granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Lunds universitet
Högskoleverkets rapportserie 2001:5 R
- Förnyad granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Uppsala universitet
Högskoleverkets rapportserie 2001:6 R
- Karriär genom befordran och rekrytering
Högskoleverkets rapportserie 2001:7 R
- Högskoleverkets utvärderingar – från bedömning av kvalitetsarbete till bedömning av kvalitet
Högskoleverkets rapportserie 2001:8 R
- From quality audit to quality assessment
The New Evaluation Approach for Swedish Higher Education
Högskoleverkets rapportserie 2001:9 R
- Internationell jämförbarhet & nationell styrning – aktuella perspektiv på högskolornas examensordning
Högskoleverkets rapportserie 2001:10 R
- National Review of Subjects and Programmes
Högskoleverkets rapportserie 2001:11 R
- Forskarskolor i Sverige – en sammanställning
Högskoleverkets rapportserie 2001:12 R
- Utvärdering av datavetenskapliga/datalogiska utbildningar i Sverige
Högskoleverkets rapportserie 2001:13 R
- Förnyad granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Kungl. Musikhögskolan, Mälardalens högskola, Karlstads universitet samt Örebro universitet
Högskoleverkets rapportserie 2001:14 R
- Tid för studier – en jämförelse mellan fyra yrkesutbildningar
Högskoleverkets rapportserie 2001:15 R
- Förnyad granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Skövde
Högskoleverkets rapportserie 2001:16 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Malmö högskola
Högskoleverkets rapportserie 2001:17 R
- Pedagogisk skicklighet och pedagogiska meriter – historik och praktik
Högskoleverkets rapportserie 2001:18 R
- Högskoleprovets prognosvärde
Högskoleverkets rapportserie 2001:19 R
- Core curriculum – en bildningsresa
Högskoleverkets rapportserie 2001:20 R
- Akademisk frihet – en rent akademisk fråga?
Högskoleverkets rapportserie 2001:21 R
- Förnyad granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Kalmar, Högskolan i Trollhättan/ Uddevalla, Karolinska Institutet samt Stockholms universitet
Högskoleverkets rapportserie 2001:22 R
- Förnyad granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan Kristianstad
Högskoleverkets rapportserie 2001:23 R
- Utvecklingen av högskolornas samverkansuppdrag
Högskoleverkets rapportserie 2001:24 R
- Utvärdering av medie- och kommunikationsvetenskapliga utbildningar vid svenska universitet och högskolor
Högskoleverkets rapportserie 2001:25 R
- Studenterna i Sverige. Om livet och tillvaron som student vid sekelskiftet 2000
Högskoleverkets rapportserie 2001:26 R
- 20 åtgärder för att stärka studenternas rättssäkerhet – Högskoleverkets redovisning av ett regeringsuppdrag
Högskoleverkets rapportserie 2001:27 R
- Studenternas resultat
Högskoleverkets rapportserie 2001:28 R
- Högskolelärares bisysslor – hur fungerar högskolornas information och kontroll?
Högskoleverkets rapportserie 2001:29 R
- Kollegialitet eller rättssäkerhet
Högskoleverkets rapportserie 2001:30 R
- Uppföljning av särskilt urval vid antagning
Högskoleverkets rapportserie 2002:1 R
- Befordringsreformen 1999: Hur har det gått?
Högskoleverkets rapportserie 2002:2 R
- Utvärdering av ämnena latin, grekiska och nygrekiska vid svenska universitet
Högskoleverkets rapportserie 2002:3 R
- Utvärdering av teologiska och religionsvetenskapliga utbildningar vid svenska universitet och högskolor
Högskoleverkets rapportserie 2002:4 R
- Utvärdering av matematikutbildningar vid svenska universitet och högskolor
Högskoleverkets rapportserie 2002:5 R
- Kvalitetsutveckling och kvalitetsmodeller för högskolornas bibliotek – en förstudie
Högskoleverkets rapportserie 2002:6 R
- Utbildning anpassad efter arbetsmarkandens behov – så arbetar högskolorna
Högskoleverkets rapportserie 2002:7 R
- Utvärdering av utbildningar i svenska/nordiska språk i Sverige
Högskoleverkets rapportserie 2002:8 R
- Utvärdering av utbildning i nationalekonomi vid svenska universitet och högskolor
Högskoleverkets rapportserie 2002:9 R
- Utvärdering av utbildning i företagsekonomi vid svenska universitet och högskolor
Högskoleverkets rapportserie 2002:10 R

